Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

й Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной ... гараа | № 118 (13832) | 1972 оной майн 21, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

оветскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

й Центральна Комитедэй Пленум майн 19-дэ болоо.

оорондын байдал тухай» КПСС-эй енеральна секретарь нүхэр Л. И. ВЭЙ элидхэлые Пленум соносо- эн хэлсэһэн байна.

тушаа үгэ хэлэлгэдэ: нүхэд Г. – Азербайджанай компартиин ЦК- эхи секретарь, А. Ф. ВАТЧЕНКО— КП-гэй Днепропетровско обкомой секретарь, Г. В. РОМАНОВ — Ленинградска обкомой нэгэдэхи Ш. ЕСЕНОВ — Казахай ССР-эй дай академиин президент, Н. И. НИКОВ — КПСС-эй Горьковско нэгэдэхи секретарь, А. А. ГРЕЧКО — СССР-эй оборонын министр, А. И. ХРАМЦОВ — Свердловск хотын С. Орджоникидзиин нэрэмжэтэ Уралмашзаводой зуборезчигүүдэй бригадир, Б. Е. ПАТОН—Украинын ССР-эй Наукануудай академиин президент хабаадаа.

«Уласхоорондын байдал тухай» нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ элидхэл тушаа тогтоолые Пленум нэгэн һаналтайгаар баталан абаба.

ЦК-гай Пленум «Партийна документнүүдые һэлгэхэ тухай» асуудалаар КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр И. В. КАПИТОНОВОЙ элидхэлые соносоо.

Энэ асуудалаар: нүхэд А. Ф. ЕШТОКИН — КПСС-эй Кемеровскэ обкомой нэгэдэхи секретарь, Д. РАСУЛОВ — Таджикистанай компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, Л. И. ГРЕКОВ — КПСС-эй Московско горкомой хоёрдохи секретарь, А. А. ЕПИШЕВ — Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна политическэ управлениин начальник, П. А. ЛЕОНОВ — КПСС-эй Сахалинска обкомой нэгэдэхи секретарь үгэ хэлэбэ.

Тус асуудалаар Пленум зохихо тогтоол баталан абаа.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. ПОНОМАРЕВЫЕ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат болгон Пленум һунгаа.

Тиигээд КПСС-эй ЦК-гай Пленум хүдэлмэреэ дүүргээ.

ЛАСХООРОНДЫН БАЙДАЛ ТУХАЙ

2 оной майн 19-дэ КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй баталан абаһан ТОГТООЛ

Пленум уласхоорондын байдал тухай ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. элидхэлые соносожо, зүбшэн хэлсээд, И. Брежневэй элидхэлэй гол бодомжо- уласхоорондын шахардуу байдал һу- эб найрамдалай ба уласхоорондын йдалай хэрэг батадхаха гэһэн КПСС-эй ын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан. Политбюрогой бэелүүлжэ байгаа ажал бүрин һайшаана, дэмжэнэ.

Совет гүрэнэй ленинскэ гадаадын политика бүхы партиин, бүхы совет арадай зүгһөө нэгэ һаналтайгаар дэмжэгдэдэг байна гэжэ Пленум ехэтэ ханангяар тэмдэглэнэ. СССР-эй залан, сэхэ гадаадын политика Советскэ Союзай, дэлхэйн социализмын, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй үндэһэн эрилтэнүүдтэ харюусана, социальна ондо ондоо байгууламжатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор харилсан оршолгын гол гуримуудые батадхалгада, империализмын эзэрхэг түримхэй политикада эсэргүү харюу сохилто бэелүүлгэдэ эдэбхитэйгээр туһална.

XXIV съездын тодорхойлһон эб найрамдалай программа саашадаа хэлбэришэгүйгөөр баримталан бэелүүлхыень, оршон байдалтай тааралдуулан тэрэниие гүйсэдхэхын тула элдэб формонууд, онол аргануудые хэрэглэхыень, мүнөө сагай юрэнхы зорилгонуудые шиидхэхэдээ удаан сагай хараа түсэбүүдтэй, арадуудай эб найрамдалай, сүлөөтэ, аюулгүй байдалай түлөө, ниитын хүгжэлтэ дэбжэлтын ба социализмын түлөө тэмсэлэй уг зорилгонуудтай нягтаар холбохыень ЦК-гай Политбюродо Пленум даалгаа.

ПАРТИЙНА ДОКУМЕНТНҮҮДЫЕ ҺЭЛГЭХЭ ТУХАЙ

2 оной майн 19-дэ КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй баталан абаһан ТОГТООЛ

й Центральна Комитедэй Пленум пар- съездын шиидхэбэриие үндэһэ болгон, тообо:

С-эй гэшүүдэй партийна документнүүдые онуудта һэлгэхэ. Энэнэй тулада шухала бүхы хүдэлмэри хэхэ.

на документнүүдые һэлгэхэ хүдэлмэриие й-политическэ шухала хэмжээ ябуулгын үнгэргэхэ, тиихэдээ партияа улам бэ- коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл ба жу- руулха зорилгонуудта зорюулха. Энэ үулга бүхы партийна организацинуудай агые һайжаруулха, КПСС-эй XXIV съез- һан ажахын ба соёлой байгуулалтын дые дүүргэхэ хүдэлмэреэ улам шангад- туһа хүргэхэ ёһотой. Партийна доку- һэлгэхэдээ, парти доторой ажабайдал итэй болгохо, партийна хүтэлбэриин улам нарижуулан һайжаруулха, олониие ябуулагдадаг суртал бодолой, хүмүү- ба эмхидхэлэй хүдэлмэри бүри һайжа- ула тэрэниие хүсэд бүрин хэрэглэхэ шу-

й Программа болон Уставай эрилтэнүү- коммунистнуудай наринаар сахиха, үй- эрэ, ниитын-политическэ ажабайдалда ээ бодото дээрэнь дүүргэхэ, партийна нуудта үнэн сэхээр хандаха, марксистско-ленинскэ теори саг үргэлжэ шудалдаг байха, совет хуулинуудые, коммунис ёһо заншалай эрилтэнүүдые, социалис байдалай гурим заршамуудые сахилгын талаар жэшээ харуулха ябадал партийна организацинууд туйлаха зэргэтэй.

2. 1954 ондо гаргагдаһан бүхы партийна биледүүд, тэдээндэ хабаатай бүридхэлэй карточканууд бултадаа һэлгэгдэхэ ёһотой гэжэ тогтоохо. Кандидадуудай карточкануудые һэлгэхэгүй. Юундэб гэхэдэ, партиин гэшүүдтэ кандидадууд КПСС-эй гэшүүндэ абтахадаа партийна шэнэ документнүүдые абаха болоно бшуу. Партийна документнүүдые һэлгэлгын эхилһэнэй удаа кандидадаар абтаһан бүхы хүнүүдтэ шэнэ түхэлэй кандидатска карточкануудые үгэхэ.

3. КПСС-эй гэшүүдэй партийна биледүүдые партиин райкомууд, горкомуудта, партийна бүридхэлдэнь коммунистнуудай саг үргэлжэ байдаг политотделнүүдтэ тус бүридэнь һэлгэхэ. Партийна биледүүдые партиин райкомуудай, горкомуудай секретарьнууд, политотделнүүдэй начальнигууд ба орлогшонор һэлгэхэ, партийна биледүүдые зүбөөр үгэлгын түлөө тэдэнэр КПСС-эй ЦК-гай үмэнэ сэхэ харюусаха.

Хэгдэхэ хүдэлмэриин тон ехэ хэмжээтэй байһые хараада абажа, партийна документнүүдтэхи тэмдэглэлнүүдые шалгахын тула бюрогой гэшүүдые хабаадуулхыень, харин городууд, районуудтахи томо томо партийна организацинуудта, компартинуудай ЦК-нуудай, крайкомуудай, обкомуудай зүбшөөлтэйгөөр — горкомуудай ба райкомуудай гэшүүдые мүн лэ хабаадуулхыень зүбшөөхэ.

Һэлгэлгын үедэ коммунистнуудай партийна документнүүдтэ гар табиха эрхэ райкомуудай, горкомуудай нэгэдэхи секретарьнуудһаа гадна, мүн бусад секретарьнуудтань олгохо. Коммунистнуудта партийна шэнэ биледүүдыень райкомуудай ба горкомуудай секретарьнууд барюулха, районно, городской томо томо парторганизацинуудта — партийна биледүүдые райкомуудай ба горкомуудай бюрогой гэшүүд мүн лэ барюулжа болохо байна.

4. Областьнууд, хизаарнууд ба республиканuудта партийна документнүүдые һэлгэлгэ хүтэлбэрилхыень обкомууд, крайкомуудта, союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудта даалгаха, харин Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой, хилын харуулай сэрэгүүдэй парторганизацинуудта, мүн бусад парторганизацинуудта — политуправленинүүдтэ ба политотделнүүдтэ даалгаха.

Партийна документнүүдые һэлгэлгэтэй дашарамдуулан, партийна организацинуудай шиидхэхэ зорилгонуудые союзна республикануудай компартинуудай, ЦК-нуудай, партиин крайкомуудай, обкомуудай, окружкомуудай, горкомуудай ба райкомуудай пленумүүд дээрэ, партийна эхин организацинуудтахи коммунистнуудай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэхэ шухала гэжэ тоолохо.

Түрүү хүн тухай үгэ

ЗАЛУУШУУЛЫЕ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭ

КОМСОМОЛ ХАДАА Коммунис партимнай үнэн сэхэ туһалагшань, ерээдүйн бата найдамтай халааниинь мүн гэжэ бүгэдөөрэн омогорхон хэлэдэг гээшэбди. Үнэхөөрөө тиимэ байна. Зүгөөр тэрэнэй бодото туһалагша, найдамтай халаан боложо шадахаар байхынь тула партийна организаци бүхэн комсомолойнгоо эхин организациин хүдэлмэриие зүб ёһоор залан хүтэлбэрилхэ, эсэгэ ёһоной халуун анхаралаар хүреэлхэ, ажал ябуулгадань үдэр бүри туһалха уялгатай. Тиигэжэл шадаа хадамнай залуушуулые эмхидхэн хүтэлбэрилэгшэ комсомол үетэн хододоо ехэ ажал хэрэг бүтээнэ, тэрээгээрээ суурхажа, эдэбхи үүсхэлээ бадаргажа байхань бүри дамжаггүй.

Комсомолой эхин организациин гэшүүдэй, ажахын бүхы залуушуулай ажал ябуулгань, эдэбхитэ алибаа хэрэгынь түбхын түрүүндэ хүтэлбэрилэгшын шадабариһаа, абьяас шуналһаа, нэрэ хүндэһөө дулдыдадаг байна гэжэ бодото байдал лаб батаар гэршэлнэ гэжэ хэлэхэ ушартайб. Энэ хэлээшээ өөрынгөө колхозой комсомолой эхин организациин хүдэлмэриин жэшээ дээрэ баримталха хүсэлтэйб.

Эгээл гурбан жэл болобо. ВЛКСМ-эй комитедэй секретаряар Сэсэгма Дашимолонова һунгагдаа һэн. Ажаллахадаа бэрхэ, урагшаа һанаатай, нүхэдтөө хүндэтэй, хүхюу зугаатай басаган байгаа. Һая КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтанхай. Сэсэгма басагые комсорг болгон һунгахаар колхозой партком нютагайнгаа комсомолшуудай дундаһаа шэлэн олоһон бэлэй. Шэнэ комсоргын тушаалаа даажа абахадань колхоздомнай оройдоо ВЛКСМ-эй 22 гэшүүд бии байгаа. Комсомолой эхин организациин хэжэ байһан юумэниинь мүртэй харагдадаггүй, сэхынь хэлэхэдэ, бирагүй байдалтай байһан юм.

Тэрэ гэһээр гурбан жэл үнгэрбэ. Манай колхозой комсомолой организациин байдал ташха ондоо болон хубилаа. Ажал ябуулгань эли бодо һайжараа, эдэбхи үүсхэл, урагшаа эрмэлзэл дэлисэ ехэтэй болоо, журам бэхижээ. Тиигэжэ илангаяа нютагай залуушуулай дунда комсомолшуудай нүлөөлхы үүргэнь үргэдэһэн зэргэтэй. Имагтал тэрэнэй аша туһаар ВЛКСМ-эй организаци табяад шахуу гэшүүдтэй болотороо ургаа. Ганса энэ жэлэй үнгэрһэн дүрбэ һарын туршада дүрбэн залуушуулые комсомолой гэшүүндэ абаһан байна. Һаалишан басаган Валя Булахова, хонишон Дамдин Нимацыренов, ашаа тээгшэ Сандылык Дашицыренов, больницын кочегар Доржи Нимацыренов гэгшэд ажалша бэрхэ, шударгы, үнэн сэхэ сэдьхэлтэй байһаараа шалгаржа, Ленинэй комсомолой зэргэдэ жагсаха золтой байгаа ха юм.

Комсомолой организациин нүлөөгэй үргэдэһые, комсоргын шадамар хүтэлбэриие үшөө нэгэ нимэ жэшээ гэршэлжэ үгэнэ. Колхоздомнай залуушуул олон, һургуулидашье олон үхибүүд һурана. Тэдэниие өөһэдынгөө жэшээтэ ажал хэрэгээр, ниитын ажал ябуулгаар бэедээ татажа шадана. Урда жэлнүүдтэ нютагай залуушуул хайшан гээл һаа, ондоо тээшээ, илангаяа город уруу, ошохоёо оролдодог һэн. Харин мүнөө ондоо шэнжэ шанартай боложо байна. Жэшээнь, нёдондо арбадахи класс дүүргэһэн найман хүбүүд, басагад түрэл колхоздоо хүдэлхөөр үлөө һэн. Тиихэдэ Совет Армида алба хэхэ уялгаа дүүргэжэ бусаһан зургаан хүбүүд ажахынгаа коллективэй гэшүүдэй зэргэдэ дахинаа ороо.

Залуу үетэнэй нютагтаа тогтонги, колхозой үйлэдбэриин гол һалбаринууд дээрэ хубааран ажалладаг болоһоной ашаар комсомол-залуушуулһаа бүридэһэн коллективүүдые байгуулха арга олдоо. Кокорино тосхондохи һү һаалиин фермэ мүнөө комсомол-залуушуулай коллектив гэжэ нэрэтэй болонхой. Эндэ ажалладаг 11 һаалишад бултадаа залуу наһатан, тэдэнэй долоониинь комсомолой гэшүүд. Һаалишан хүбүүн Михаил Кокорин аймагай Соведэй депутат, һая КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаа. Һаалишан Анатолий Кокорин «комсомольско прожекторэй» түрүүлэгшэ. Эдэнэр мэтэ ажалдаа шалгаржа, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадажа ябадаг комсомолшууд манай колхоздо үшөө олон. Шофер ябаһан ВЛКСМ-эй обкомой гэшүүн Дынзен Митанов мүнөө нэгэдэхи отделениин тракторна бригадын бригадираар дэбжүүлэгдээд байна.

Нютагаймнай олонхи комсомолшууд болон залуушуул тосхонойнгоо ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Колхозой уран һайханай коллективэй дүшэ гаран гэшүүдэй дилэнхи олониинь залуу үетэн. Тэдэнэр өөһэдынгөө бэлиг шадабариие ходо дээшэлүүлжэ, удха һайнтай концерт, зүжэг нютагайхидтаа ходо харуулжа байдаг, аймаг соо, республика дотор соносхогдодог конкурс, харалгануудта эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, түрүү һуури эзэлжэ ябадаг юм. Тиихэдэ арбан хүнһөө бүридэһэн агитбригада аймагай харалгын болоходо хабаадахадаа, хоёрдохи һуурида гараа һэн.

Эдэ хэдэн гүйсэд бэшэ баримтанууд хадаа манай колхозой комсомолой эхин организациин ямар зэргээр хүдэржэжэ байһые, комсоргымнай ямар зэргээр нютагайнгаа комсомолшуудай хүсые нэгэдүүлэн хүтэлбэрилжэ байһые жэшээлэн харуулна. ВЛКСМ-эй комитедэй секретаряар дэбжүүлһэн ехэ найдабариемнай Сэсэгма Дашимолонова харюулжа шадаа, комсомолшууд, залуушуулай дунда хүдэлхөөр эльгээһэн даабариемнай оролдосотойгоор, шуналтайгаар, партиин гэшүүнэй нэрэ хүндын хэрэг гэжэ ойлгон бэелүүлжэ байна. Энээндэнь бидэнэй сэдьхэлэй ходо ханаги байдагынь элитэ аа6 даа.

Комсомолой дунда ябуулдаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һайжарһанай, тэдэнэй дунда партийна нүлөөгэй улам үргэдэжэ байһанай удха шанарые элирхэйлхын тула үшөө нэгэ жэшээ дурдамаар. Комсомолшуудай дундаһаа эрхимэйнь эрхимүүдые шэлэн абажа, партиин зэргэдэ жагсааха, эхин организацияа улам бэхижүүлхэ арга боломжо манда үргэдөө. КПСС-эй залуу гэшүүд Дынзен Митанов, Анатолий Кокорин, комсомолой һайшаал зууршалгаар партиин зэргэдэ абтаа һэн. Тиигэбэшье комсомолойнгоо эхин организациин ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа ябаһаар. Байгша оной эхинһээ хойшо һаалишан Михаил Кокорин механизатор Чимит-Доржи Базаров хоёр КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтахыень комсомолой зэргэһээ зууршалагдаа.

Энэ жэшээгэй үшөө нэгэ үлэмжэ удхань хадаа колхозоймнай партийна организациин зэргэ залуу хүсөөр бэхижэжэ байна. Тэрэ залуу хүсэмнай комсомолшуудай, залуушуулайнгаа дунда үшөө эдэбхитэйгээр хүдэлхэ даабаряа һайнаар дүүргэжэ байһаар. Нимэ ушарые юрын хэрэг гэжэ тоолохын аргагүй.

Эдэ мэтын хэдэн жэшээнүүдые манай колхозой комсомолой эхин организациин ажал ябуулгаһаа удхалан дурдахадаа, залуушуулые эмхидхэн хүтэлбэрилэгшэ Сэсэгма Дашимолоновагай бэлиг шадабариинь, оншото баян дүршэлынь, хүндэтэ партийна даабаряа һайнаар дүүргэжэ ябаһыень онсолон тэмдэглэхэ хүсэлэнтэй байһанаа үшөө дахин элирхэйлнэб.

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй түүхэтэ ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн бүгэдэ ниитын мүрысөөндэ оролсоһон комсомолшууд болон залуушуулнай амжалтаяа улам арьбадхаха, эдэбхи үүсхэлээ бүри бадаргаха байһандань этигэнэбди. Энэ этигэлыемнай харюулхашье байха!

Г. САНЖИЕВ,
Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхозой парткомой секретарь.

УЛААН ТАЛМАЙ ДЭЭРЭ ПИОНЕРНҮҮДЭЙ ПАРАД БОЛОБО

орденоор хоёр дахин В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ ... нүүдэй бүхэсоюзна эм- ... эй ой майн 19-дэ гүй- пионернүүд энэ ойн бая- ... дэ зорюулан, һайндэрэй ... лаан талмай дээгүүр ал- ... агай, Москва шадарай ... түрүү отрядууд, бүхы ... публикануудай түлөөлэг- ... арай жагсаалда хабаа-

... трибунанууд дээрэ хү- ... гараба. Ойн баярай ... абаадахаяа дэлхэйн 40 ... һэн гадаадын делегаци- ... дэ бии.

... курантнууд 11 сохибо. ... нэй Мавзолейн дэргэдэ- ... постын хүндэлэлэй харуулда мүнөөдэр сэрэгшэдтэй хамта эдир пионернүүд, тэдэнэй вожатанууд жагсалсаа.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарьнууд ба бюрогой гэшүүд, КПСС-эй Московско горкомэй, ВЛКСМ-эй МК-гай, МГК-гай секретарьнууд, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Пионернүүдэй бүхэсоюзна эмхиин хүтэлбэрилэгшэд Мавзолейн трибуна дээрэ гараба.

Пионернүүд хабарай түрүүшын сэсэгүүдые В. И. Ленинэй Мавзолейн дэргэдэ табяа.

ВЛКСМ-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь С. А. Купреев парадта хабаадагшадта хандаба.

Эдиршүүлэй бата гарта байжа, туршалгануудай ба илалтануудай жэлнүүдые дабан гараһан, пионернүүдэй Улаан туг доро өөрынгөө зэргэнүүдые жагсаан дабшанабди. Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо үсэгэлдэр болоһон баярай суглаан дээрэ энэ тугтамнай Эхэ ороной дээдэ шагнал хайра—Ленинэй орден зүүлгэгдээ.

Үндэр дээдэ шагнал, мүнөөдэрэй парадта хабаадагша олон хүнүүдэй байлсаһан баярай суглаанда парти болон правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалга ургажа ябаа залуу үетэн тушаа партиин зүгһөө гүн ехэ, саг үргэлжын анхарал оролдолгын табигдадагые, эдир халааниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Пионернүүдэй бүхэсоюзна эмхиин ехэ үүргэ дүүргэдэгые гэршэлнэ гэбэ.

Эдир ленинецүүд! Советскэ Союзай Коммунис партиин хэрэгэй түлөө тэмсэхээр бэлэн байгты! гэһэн уряа Улаан талмай дээгүүр зэдэлбэ.

Парадта хабаадагшад:

Ходоһоо бэлэмди! гэжэ бүхы совет пионернүүдэй үмэнэһөө нэгэн доро харюусаба.

Пионернүүдэй баярай марш-парадые туг баригшад нээгээ. Пионернүүдэй хүдэлөөнэй шатануудые түһөөлэн харуулһан колоннонууд Түүхын музейһээ Улаан талмай тээшэ дабшана.

20-оод онуудые һануулһан суута буденновко малгайтай хүбүүдэй жэгдэ жагсаал жэрын гарана. Улаан пуладуудтай, хүхэ пилотко-испанка малгайнуудтай 30-аад онуудай пионернүүд алхална. 40-өөд онууд. Эдир хүбүүд солдат пилотконуудые, партизан папахануудые үмдэнхэй дабшана.

Улаан талмай дээрэ шэнэ отрядууд удаа дараалан орожо ерэнэ. Эдэнэр хамаг һайн юумэеэ Эхэ орондоо зорюулдаг мүнөөнэй хүбүүд, басагад болоно.

«Зарницын», «Орленогой» хамтадхамал колонно, юнармейцүүдэй, эдир морягуудай, эдир космонавтнуудай, хилэ сахигшадай, пионер вожагануудай, сандружиницануудай отрядууд удаа дараалан ерэбэ. Түймэр сарагшадай эдир ханинар өөһэдынгөө хаба шадабариие талмай дээрэ харуулба.

Улаан талмай гэб гэнтэ футбольно, волейбольно, баскетбольно, хоккейнэ талмайнуудтай асари сэхэ стадион болошобо. Удаа тээнь эдир гимнастканууд уян шадабаряа, уран бэрхэеэ харуулна.

Эндэ Улаан тугууд дахинаа далбан намилзаба. Эдир тугшад, спортсменүүд—Улаан талмайгаар дүүрэн сугларһан пионернүүд Коммунис партиин, Ленинскэ комсомолой, совет арадай хүндэлэлдэ үреэлэй үгэнүүдые дурдан хашхаралдана.

«Социализмын агууехэ илалтануудай табин жэл» гэһэн элидхэл дотороо Л. И. Брежнев иигэжэ хэлээ һэн: «Манай үхибүүд, ашанар Октябриин революциин агууехэ тугые нэрэтэй солотойгоор үргэжэ ябаха байха гээд парти батаар этигэнэ!..» Улаан талмай дээрэ эдир ленинецүүдэй эмхидхэһэн баярай парад Ленинэй захялануудта, партиин хэрэгтэ, коммунизмын хэрэгтэ Совет ороной пионернүүдэй заха хизааргүй үнэн байдагые үшөө дахин элирхэйлэн харуулаа.

(ТАСС).

ЖЭГДЭЭР АЛХАЛҺАН БАГАШУУЛ

Пионернүүдэй 50 жэлэй һайндэртэ зорюулагдаһан митинг, ехэ парад Улаан-Үдын Соведүүдэй талмай дээрэ үсэгэлдэр болобо. Эдир интернационалистнуудай, түрүү зэргын солодо хүртэһэн отрядуудай колонно талмай дээрэ углоонэй 10 сагта жагсаагдаа. Командалагша Н. В. Гусаров парадай эхилхээр бэлэн болоһон тухай ниислэл хотын пионернүүдэй эмхиин соведэй түрүүлэгшэ А. Лоскутниковта элидхэбэ.

Талмайн ендэртэ зогсоһон президиумэй гэшүүд хүндэтэ пионернүүд болгогдоо. В. И. Ленинэй хүшөөдэ ургамал һайхан сэсэгүүд табигдаба.

Митинг болоһон парад тухай репортаж газетымнай удаадахи номерто уншахат.

ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНА ХАНИ БАРИСААНДА ТҮШЭГЛЭН МҮНДЭЛҺЭН ЗАВОД

50 СССР

МАНАЙ СОВЕТ ороной хүгжэлтын түүхэдэ тон шухала ушар болоһон—Совет Социалис республиканuудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ой дүтэлжэ байна. Энэ алдарта ойдо манай ороной ажалшад КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые, юһэдэхи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай тэмсэлэй оршон байдалда бэлдэжэ байна. Совет арадтай хамта дэлхэй дээрэ түрүүшынхеэ байгуулагдаһан социалис гүрэнэй алдарта ойе бүхы түрүү хүн түрэлтэн тэмдэглэхэ байна. Марксизм-ленинизмын агуу ехэ һургаалай, пролетарска интернационализмын үзэл сурталай илан мандаһаниинь манай Совет гүрэнэй түүхэ элишэлэн харуулна.

Үнгэрһэн табин жэлэй туршада Советскэ Союз өөрынгөө хүгжэлтэдэ түүхэтэ ехэ зам дабажа гараа. Түүхын энэ богонихон болзорто ороноо томо социалис промышленностьтай, социалис хүдөө ажахын үйлэдбэритэй түгэс хүсэтэй индустриальна держава болгожо шадаһандаа манай түрэл Коммунис партп, манай бүхы совет арад омогорхохо ёһоороо омогорхоно.

Бүхы үндэһэ яһатанай адли эрхэтэй олонациональна гүрэн байгуулха тухай агууехэ багша В. И. Ленинэй хараалһан түсэб бэелүүлэн, Коммунис парти тон ехэ хүдэлмэри ябуулаа, ябуулнашье. Энээнэй ашаар урдань дарлагданги, политическэ болон экономическа талаараа гээгдэнги байһан ороной заха хизаарнууд мүнөө танигдашагүйгөөр хубилаа.

Энээниие манай Буряадай АССР-эй жэшээ дээрэһээ элитээр хаража болоно.

Совет засагай жэлнүүдтэ Буряад орон томо социалис индустритай, хүгжэнги хүдөө ажахытай Автономито Совет Социалис Республика болонхой.

...УЛААН-ҮДЫН ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНО РАЙОН. Республикын индустриальна район гэжэ мэдээжэ, суурхадаг... Тус районой түүхэ Буряадай индустриин гигант **Улаан-Үдын Ленинэй ордено локомотив-вагон заһабарилгын заводой байгуулгатай, тэрэнэй хүгжэлтэтэй сэхэ хабаатай юм.**

Тиимэһээ ССР Союзай байгуулагдаһаар түүхэтэ 50 жэлэй ойдо бэлдэжэ байхадаа, тус заводой түүхэ, хүгжэлтэ, эндэхи интернациональна коллективэй ажал хүдэлмэри тухай хөөрэжэ үгэхэ һанаатайбди. Ушарынь гэбэл, маанадай һанахада, энэ заводой түүхэ дээрэһээ Буряад орондо болоһон ехэ ехэ хубилалтанууд бүри ойлгосотой, тоб байса харагдана гэбэл алдуу болохогүй.

ЗАВОДОЙ ТҮҮХЭҺЭЭ

АЖАЛАЙ БОЛОН ОБОРОНЫН СОВЕДЭЙ 1932 оной февралиин 2-то гаргаһан декрет дээр Верхнеудинскда паровоз-вагон заһабарилгын завод бариха гэжэ шиидхэгдэһэн юм. Сибириин болон Алас-Дурнын түмэр замай магистральна паровозуудые, товарна болон пассажирска вагонуудые заһабарилха, мүн запасной частьнуудые бүтээхэ зорилго тус заводой үмэнэ табигдаһан байна.

1932 оной июнь һарада партиин обкомой бюро барилгын томо организаци байгуулха хэмжээ ябуулгануудые баталһан, республикын Арадай Комиссарнуудай Соведэй дэргэдэ барилтада туһа хүргэхэ Совет байгуулагдаһан байна.

Партиин Центральна Комитедэй шиидхэбэреэр энэ завод бодхоолсохоор Москва болон Ленинградһаа, Свердловск болон Челябинскһаа, Харьков болон Днепропетровскһоо барилгашад ерэжэ эхилбэ. Туркисибай барилгаһаа ЛВРЗ-гэй барилгын начальнигаар томилогдоһон Сергей Михайлович Иванов түрүүтэй ехэ бүлэг хүдэлмэришэд ерээ бэлэй.

Буряадай ниислэлдэ томо завод баригдахань гэһэн мэдээсэлые республикын ажалшад ехэ баяртайгаар угтаба. Иимэ ехэ предприятиин барилга хадаа Буряад ороной экономическа хүгжэлтэдэ тон ехэ нүлөө үзүүлхэ, Буряадай АССР-ые социалис ёһоор индустриализацилгада ехэ хубита оруулха гэжэ мэдээжэ байгаа бшуу.

Олон хүнэй хабаадалгатай митингнүүд дээрэ хүдэлмэрилэгшэд, колхозникууд заводой барилгада арга шадалаараа туһалхаар бэлэн байһанаа мэдүүлһэн байна. Барилгада хабаадалсахаар өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые эльгээгээгүй хүдөө буряад нютаг, тосхон гэжэ байгаагүй тооной. Барилгын хүдэлмэриин эхилһээр хоёр һара үнгэрөөд байхада, эндэ 3200 хүн ажаллажа байгаа. 1932 оной һүүл багаар барилгашадай тоо таба мянга гаран хүн болоһон байна.

Барилтын түрүүшын жэл илангаяа хүшэр хүндэ, бэрхэшээлтэй байгаа юм. Үбэлэй янгинама хүйтэндэ барилгашад палатканууд, вагонууд, землянканууд соо байрладаг һэн. Материал болон зэр зэмсэг, электроэнерги дуталдаха. Теэд барилгашад тэдэ мэтын бэрхэшээлнүүдһээ сухарлагүй.

1932 оной август—«Гигант Бурятии» гэжэ олон тиражтай газетын түрүүшын номер гараба.

Энэ һарада заводой заһабарилгын—механическа цехэй фундаментда түрүүшын шулуун табигдаба. Энэ үдэр барилгашадай митинг боложо, хараалагдаһан болзорто заводой барилга дүүргэхэ гэһэн уялга абтаа һэн.

Митингдэ хабаадаһан барилгашадта партиин обкомой, Буряадай АССР-эй Совнаркомой эльгээһэн амаршалга соо ингэжэ хэлэгдээ һэн: **«Заводой фундамент табиһан үдэр маанадай социализм байгуулгын замда түүхэтэ үдэр болоно. Имагтал Октябриин революциин ашаар ленинскэ национальна политикын бэелүүлэгдэһэнэй ашаар буряадууд большевнгүүдэй партиин хүтэлбэри доро, ородой хүдэлмэришэн ангиин али болохо туһаламжаар хаанта засагай колониальна политикын үлэгдэл — культурно-экономическа гээгдэлһээ гаража байна. Буряад орон өөрын промышленность байгуулна, национальна кадрнуудтай боложо, манай ороной промышленна түрүү районуудай зэргэдэ ороно».**

1934 ОНОЙ ИЮНИИН 1. Түсэбөөр хараалагдаһан болзорһоо һара урид ЕЛ сериин № 524-дэхи паровоз заһабарилгада табигдаад, июниинь 22-то бэлэн болгогдоо һэн. Эгээл эндэ заводой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй шэн габьяата ажалай эршэ хүсэн харагдаба. Тиимэһээ **1934 оной июниин 1 — заводой түрэһэн үдэр** гэжэ тоологдохо ёһоороо тоологдодог. Энэ жэлэй дүүрэтэр заводой коллектив хамта 31 паровоз заһабарилһан, 700 тонно шэрэм хайлуулһан, 65 тонно дабтамал шэрэм үтэһэн байна.

1938 оной хабар барилгын бүхы хүдэлмэри дүүрэжэ, правительствын комиссиин шиидхэбэреэр завод ашаглалгада абтажа, ороной хүдэлдэг предприятинуудай тоодо ороһон байна. Тэрэ сагһаа завод хүгжэлтынгөө сэхэ замда гараа.

ЗАВОДОЙ БАРИЛГА—АХА ДҮҮ АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ИЛАЛТА

ЛВРЗ-гэй барилгашадай гол хүсэн Туркисибай барилгаһаа ерэһэн, дүй дүршэлөөр баян ехэ бүлэг хүдэлмэришэд байһан юм. Тэдэнэй дунда ород, украин, казах, үзбек, мүн бусадшье үндэһэ яһатан олон байгаа. Буряадай нютаг бүриһөө ерэһэн малшад, таряашад хүдэлмэришэдэй бүлэдэ орожо, богонихон болзорто барилгашадай шэнэ мэргэжэл шудална.

1936 ондо Түнхэнһөө ерэһэн Д. Т. Баторов паровозо-механическа цехтэ хүдэлхэ зуураа токариин, сторгальщигой мэргэжэл шудалжа, өөрынгөө мэргэжэлдэ хэдэн арбаад залуушуулые һургаа. Мүн энэ жэлдэ Анисим Николаевич Ошировай ажалай зам завод дээрэ эхилээ һэн. Электрослесареэр ажаллажа, һүүлдэнь бригада даажа абаһан. Бригададань эрхим шанарай тэмдэг завод дээрэ түрүүшээр үгтөө һэн. Түмэр замай транспортын техникум амжалтатайгаар дүүргээд, мүнөө заводой гол цехүүдэй нэгые хүтэлбэрилнэ. Нүхэр А. Н. Оширов КПСС-эй XXII съездын делегадаар һунгагдаһан, 1959 ондо тэрээндэ Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэ олгогдоһон байна.

Тэрэшэлэн заводой барилтада сэхэ хабаадалсаһан нүхэд Д. Д. Дондуков, А. Б. Шерхоев, Д. Ш. Санданова болон бусад коллективэйнгээ дунда хүндэтэй болонхой.

Буряадай национальна кадрнуудай тогтоожо хүмүүжэхэ хэрэгтэ партиин ЦК-гай шиидхэбэреэр заводой барилгада хүдэлхөөр эльгээгдэһэн ороной индустриин түб Москва, Ленинградай, мүн бусадшье промышленна городуудай түлөөлэгшэд ехэ үүргэтэй.

Заводой барилга дээрэ социалис мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэржэ байһан үе. Түрүү хүдэлмэришэд, бригаданууд түсэбтэ даабаринуудые угтуулан, өөһэдынгөө түсэб табижа, шэнэ үндэр уялганuудые абана. Энэ мүрысөөе Курска областьһаа ерэһэн Михаил Кучумовай хүтэлбэрилдэг модошо дархашуулай бригада үүсхэһэн байна. Энэ үүсхэлыень украин Буркевичэй хүтэлбэрилдэг шулуушадай, татар Шамсудтиновай даадаг газар малтагшадай, комсомолец Лобынцевай модошо дархашуулай бригада дэмжэжэ, габшагай ажалай бригадануудай тоо үдэрһөө үдэртэ олошорһон.

1935 ондо комсомолой путевкоор Борис Захарович Поздеев Свердловскһоо иишэ ерэбэ. Эндэ токариин, расточнитой мэргэжэл шудалжа, өөрынгөө мэргэжэлдэ 150 гаран залуу хүдэлмэришэдые һургаба. Заводойнгоо үйлэдбэридэ урлан нарижуулгын 145 дурадхал нэбтэрүүлээ. «РСФСР-эй габьяата урлан нарижуулагша», «Хүндэтэ түмэр замшан» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. 1966, 1970 онуудта Борис Захарович Поздеев СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаба. Ажал хүдэлмэридөө үндэр амжалта туйлаһанайнгаа түлөө нүхэр Б. З. Поздеев 1970 ондо Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Мүн энэ жэлдэ ВЛКСМ-эй ЦК-гай уряалаар Ленинградһаа Евгений Григорьевич Курочкин ЛВРЗ-гэй барилгада ерээ һэн. Инструментальна цехтэ строгальщигоор хүдэлхэ зууураа, ажалай амта ба нюуса богонихон болзорто танижа, түрүү хүдэлмэришэдэй зэргэдэ гараба. 1950 оной март һарада тэрэ СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаа.

«СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлдэжэ байхадаа, коммунис парти, совет арад гаталан гараһан баатарлиг илалтанууд болон туйлалтануудайнгаа замые эрьен хаража, омогорхохо ёһоороол омогорхоно. Гайхамшаг ойнгоо баярай үдэрые Советскэ Союз ажабайдалай али бүхы һалбаринуудта амжаһан агууехэ туйлалтануудаар угтажа байна»,— гэжэ «ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлдэхэл тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо хэлэгдэнэ.

«Эдэ туйлалтануудта бүхы национальностьнуудай ажалшадай аха дүү ёһоной хани барисаан туйлай ехэ үүргэ дүүргээ. Оронойнгоо бүхы хүсэ шадал болон арга нөөсэнүүдые хамтадхан нэгэдүүлһэнэйнгээл ашаар совет хүнүүд түүхэтэ тон богонихон болзор соо хаанта засаг ба капитализмһаа уг залгамжалан абаһан экономическа болон соёлой гээгдэлые усадхаһан, ороноо индустрижүүлһэн, хүдөө ажахыгаа социалис ёһоор шэнэдхэн хубилгаһан, бодото соёлой хубисхал бэелүүлһэн, социализм байгуулһан ба ССР Союзые үндэр ехэ хүгжэлтэтэй хүсэн түгэлдэр гүрэн болгоһон, коммунис общество дэлгэрсэнтэйгээр байгуулжа ороһон юм» гээд, тус тогтоол соо заагданхай.

Эдэл үгэнүүдээр Улаан-Үдын Ленинэй ордено локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүгжэһэн эшэ үндэһэниинь хүсэд тайлбарилагдана гэжэ һанагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: РСФСР-эй габьяата урлан наринжуулагша, Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Б. З. Поздеев.

В. ГАУЧЕНОВЭЙ фото.

ҮНЭТЭ ҮҮСХЭЛЭЙ ГУЛАМТА

„МАНАЙ ОРОН дотор социализмын илан мандаһан ушар хүн түрэлтэнэй түүхэдэ энээнһээ урагша үзэгдөөгүй олониитын ажалай эдэбхи үүсхэл — стахановска хүдэлөө, ажалдаа коммунис ёһоор хандахын түлөө хүдэлөө болон бусад эдэбхи хэшээл үүсхэһэн байха юм», — гэжэ партиин XXIV съездэ КПСС-эй ЦК-гай хэһэн тоосоото элидхэл доторoo нүхэр Л. И. Брежнев тэмдэглээ һэн.

Ленинэй ордено заводой ажал хүдэлмэри дээрэһээ энээниие элишэлэн харуулжа болохо.

Заводой барилгын эхилһэнэй түрүүшын үдэрнүүд. Курска областьһаа ерэһэн Михаил Кучумовай хүтэлбэрилдэг модошо дархашуулай бригада түсэбтэ даабари угтуулан өөһэдынгөө түсэб зохёожо, үндэр уялга абажа, габшагай ажалай бригадануудай эхи табиһан байгаа. Иимэ габшагай ажалай бригаданууд заводой барилга түргэдхэхэ шиидхэхы хүсэн болоо һэн. 1932 оной октябрь һарада болоһон партиин обкомой пленум габшагай ажалай бригадануудай үүсхэл һайшаажа, энэ хүдэлөөе бүри үргэдхэхые, социалис мүрысөө эмхидхэн хүтэлбэрилхыень партийна, профсоюзна организацинуудые уялгалһан юм. Тиигэжэ тэрэ жэлэй эсэстэ заводой барилга дээрэ габшагай ажалай 98 бригада ажаллажа байгаа. Тэдэнэй 20-ниинь ажахын тоосоондо ороһон байба.

Ажалай ударнигуудай, габшагай ажалай бригадануудай тоо жэлһээ жэлдэ олошорно. Ородууд Скворцов, Татьяничев, буряадууд Багаев, Мокшонов болон бусадай бригаданууд зэм зэмсэ нэгэдүүлэн, үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Советскэ Союз гурбадахи табан жэлэй түсэб бэелүүлжэ эхилэнхэй. Орон дотор стахановска хүдэлөөн үдэр ерэхэ бүри үргэдэнэ. 1938 ондо заводто 1870 стахановецууд, 986 ударнигууд хүдэлжэ байгаа. 1936 онтой жэшэбэл, ажалай түрүүшүүлэй, шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй тоонь 70 процентээр нэмэһэн юм.

Эгээл энэ үедэ завод дээрэ олон станогуудта хүдэлхэ, олон мэргэжэлтэй болохо гэһэн үүсхэл коммунист Е. Г. Курочкин гаргажа, тэрэнээ өөрөө толгойлһон бэлэй. Дүрбэн станок дээрэ ажаллаха зуураа, 2 жэл 4 һарын туршада тэрэ 15 жэлэй нормо дүүгээ һэн. 1940 ондо заводто 62 хүн олон станогуудта хүдэлжэ байгаа. Энэ үүсхэлынь республикын бусад предприятинуудта үргэнөөр дэмжэгдэһэн.

Урлан нарижуулга ба ухаалан зохёолго энэ үедэ үргэн далайсатайгаар дэлгэрбэ. 1939 ондо иимэ дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар 366 мянган түхэригэй алмалта хэгдэһэн байгаа. Эдэ бүгэдын ашаар паровозой капитальна заһабарилгын үнэ сэн 18 процентээр доошолуулагдаһан, ажалай бүтээсэ 1940 ондо 1938 онтой жэшэбэл, 54,2 процентээр дээшэлһэн байна.

Бүри һаяын жэшээнүүд. Агууехэ багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэжэ байха үедэ заводой кузнечнэ цехэй ахалагша мастер коммунист Н. Г. Болдыревой хүтэлбэрилдэг участогай, мүн механическа цехэй коллектив «Нэгэшье гээгдэгшэгүйгөөр» ажаллаха гэһэн үүсхэл гаргаа һэн. Энэ үүсхэлынь заводой бусад цех, участогуудта халуунаар дэмжэгдэжэ, энэ уряа доро КПСС-эй XXIV съездэ бэлдэхэлэй үедэ социалис мүрысөөн үргэлжэлһэн байна.

КПСС-эй XXIV съездын материалнуудые шудалжа байхадаа, дизельнэ цехэй бригадир нүхэр С. И. Маковей гэгшын хүтэлбэрилдэг Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ бригадынхид 8 часай даабари 7 час соо, табан жэлэй түсэб 4,5 жэл соо дүүргэхэ гэһэн уялга абаба. Энэ үүсхэлыень заводой партийна комитет һайшаажа, хаа хаанагүй дэмжэхыень партийна организацинуудта дурадхаа һэн. Мүнөө энэ үүсхэлээр заводой 60 гаран бригада, 605 хүдэлмэришэд шэнэ уялгануудые абаад ажаллажа байна.

Буряадай индустриин гигант—Ленинэй ордено локомотив-вагон заһабарилгын заводто түрэһэн шэнэ үүсхэл, хүдэлөөнүүдые бултыень тоолохонь бэрхэтэй.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд заводой ажалшадай шэнэ эршэ хүсэ, зохёохы эдэбхи хэшээлэй хүсэтэ дэбжэлтэ үүсхээ. Энэ эдэбхи үүсхэлынь заводой коллективэй үмэнэ байһан ехэ ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ эшэ үндэһэн боложо үгэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Заводой дизельнэ цехэй түлишын аппаратура заһабарилдаг участок. Эндэ нүхэр С. И. Маковейн хүтэлбэрилдэг Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ бригада ажалладаг юм.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

«Экономическа, социально-политическ[...] лон соёл культурын хүгжэлтын хэмжээе тэ[...] хэлгэ, дэбжээлгэ хадаа СССР-эй бүхы ре[...] ликануудай хурдан түргэнөөр али бүхы та[...] хүгжэхэ шухала эрхэ нүхэсэлынь болоһо[...] на. ...Аха дүү ёһоной бата нэгэдэлдэ Совет[...] нэй бүхы нацинууд болон үндэһэ яһатан[...] хёон байгуулхы хүсэ шадал, зохёохы мэр[...] шадабари, оюун бэлиг үзэгдөөгүй ехээр, [...] дүүрэнээр һалбараа һэн».

(ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлдэ[...] КПСС-эй ЦК-гай тогтоо[...])

«Ажахын байгуулалтада совет арадай туйлаһан амжалтанууд политическэ ехэ удха шанартай. Эдэ амжалтанууд манай орон доторхи социалис байгуулалтые улам бэхижүүлхэ, партияа тойрон бүхы совет арадай бүри нягтаар эмхидэн жагсаха ябадал хангаа».

(КПСС-эй XXIV съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн партиин Центральна Комитедэй тоосоото элидхэлһээ).

ЗАВОДОЙ ХҮГЖЭЛТЫН ШАТАНУУД

ОЛОН ҮНДЭҺЭ яһатанһаа бүридэһэн, интернациональна хани барисаагаар бэхижэһэн олон мянган хүнтэй заводой коллективэй ажалай намтар ехэ юм.

Заводой түрэһэн үдэр гэжэ тоологдодог 1934 оной июниин 1-һээ хойшо үнгэрһэн сагта энэ коллективэй дабажа гараһан дабаануудые тобшохоноор тоолохо болобол, иимэ:

1938 оной май. Заводто «СО» сериин түрүүшын паровоз шэнээр бүтээгдэжэ гараба. Тиигэжэ Буряадта промышленностиин шэнэ һалбари — транспортна машина бүтээлгэ бии болоһон.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүд. «Бүхы юумэеэ фронтдо, илалтада» гэһэн лозунг доро заводой коллектив ажаллана. Паровоз, вагонуудые заһабарилжа, тусхай поезднуудые бүридхэнэ, республикын автопаркые газогенераторна түлишэдэ оруулна, оборонно продукци үйлэдбэрилхэ даабари амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ.

Дайнай түрүүшын жэлнүүдэй бэрхэшээлнүүдые дабажа, гүрэнэй түсэб даабари, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө 1943 оной июнь һарада заводой коллектив Зам харилсаанай наркомадай дамжуулгын Улаан туг абаһан байна. 39 хүдэлмэришэд, тэрэ тоодо К. И. Поздоровкин, Ф. И. Савкин, М. Имен-Ахун, Е. П. Павленко болон бусад «Хүндэтэ түмэр замшан» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаба. Энэ оной июнь һарада түмэр замай хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгөөр заводто СССР-эй Обороной Гүрэнэй Комитедэй дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

1945 он. 1944 ондо туйлаһан хэмжээнһээ паровоз заһабарилгые 36 процентээр, пассажирска вагонуудые 81 процентээр, булад шудхалгые—29,8 процентээр, товарна вагонуудые заһабарилга гурба дахин дээшэлүүлхэ, «СО» сериин паровозуудые дахинаа бүтээжэ эхилхэ гэһэн уялгаяа ЛВРЗ-гэйхид амжалтатайгаар дүүргэбэ. 1947 оной ажалай дүнгөөр заводто СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 25 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, ПВРЗ-гэй коллектив валовой продукци гаргаха хахад жэлэй түсэб 115 процент, товарна продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө 119,5 процент дүүргэһэн байгаа. Түсэбһөө гадуур магистральна 3 паровоз бүтээгдэжэ тушаагдаһан, ажалай бүтээсэ 23,3 процентээр дээшэлһэн. Ойн баярай һайндэрөөр **Улаан-Үдын паровоз-вагон заһабарилгын завод гүрэнэй дээдын шагнал—ЛЕНИНЭЙ орденоор** шагнагдаһан юм. Олон хүдэлмэрилэгшэд орден, медальнуудаар шагнагдаа бэлэй.

Үндэр шагналаар урмашаһан заводой коллектив ажалайнгаа эршэ улам шангадхажа оробо.

«СО» сериин паровозууд шэнэдхэгдэжэ, пассажирска түмэр вагонууд заһабарилагдадаг, ороной шэнэ барилгануудта жаротрубна котелнууд бүтээгдэн эльгээгдэнэ. Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр 1—5—2 маркын шэнэ паровозой проект зохёогдоод, бүтээгдэжэ эхилһэн юм. Табан жэлэй түсэб болзорһоо урид — 1955 оной октябриин 15-да дүүргэгдэжэ, жэлэй эсэс болотор даабариһаа гадуур 44 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдэбэ.

1958 он. 1955 онтой жэшэбэл, нэгэ хүн дээрэ абахада, продукци үйлэдбэрилгэ 29,7 процентээр дээшэлһэн байна.

Энэ жэлдэ завод дээрэ тепловоз, электровозуудые заһабарилгада бэлэдхэл эхилбэ.

Түрүүшын электровоз 1962 оной август һарада, тепловоз тэрэ жэлэй декабрь һарада заһабарилгаһаа гараба.

1965 ондо завод шэнэдхэн хубилгагдаһанайнгаа һүүлээр проектээр хараалагдаһан хүсэндөө хүрэжэ, долоон жэлэй да[...] дуур 10,7 миллион тү[...] дукци гаргаба.

Түсэбтэ наймадахи т[...] түсэб 1970 оной но[...] дүүргэгдээ. Табан жэ[...] үйлэдбэриин бүхы хэ[...] процентээр дээшэлһэ[...]

Табан жэлэй дүнгөө[...] габьяатай байһанайнга[...] сарь Г. Е. Бадмаев Ле[...] ноор, цехэй начальник[...] доров, кузнец Болхоев[...] революциин орденоор[...] һэн. Ажалай Улаан ту[...] 18 хүн, «Хүндэлэлэй [...] деноор — 20, медаль[...] хүн шагнагдаһан байха[...]

Агууехэ Октябриин[...] революциин 50 жэлэй о[...] СССР-эй Зам харилса[...] стерствын, КПСС-эй Бу[...] комой Улаан тугууд ха[...] хадагалагдахаар завод[...] тивтэ барюулагдаһан.

Иигэжэ Ленинэй ор[...] мотивно-вагон заһаба[...] дой түрүү хүдэлмэри[...] хэрэг үндэр сэгнэлтэд[...]

Ажалдань үгтэһэн ү[...] тээр урмашаһан заводо[...] шэнэ табан жэлдэ шэ[...] туйлаха зорилго мүнө[...] байна. Табан жэлэй т[...] хы продукци үйлэдбэ[...] далгань 40—45 процен[...] мотив заһабарилгань 4[...] гонуудые — 18—21 [...] дээшэлүүлэгдэхээр ха[...]

Табан жэлэй түрүү[...] түсэб амжалтатайгаар [...] һэн. Валовой продук[...] рилхэ даабари 100,2 [...] худалдаха түсэб 100,[...] хүргэгдэһэн байна. [...] гадуур 1 электровоз, 1[...] ска вагон, тепловозууд[...] тель заһабарилагдаа, [...] шэрэм шудхалаа үгэһэ[...]

Энэ жэлдэшье—та[...] хоёрдохи жэлдэшье за[...] хэрэгынь яһала урагша[...] хи табан жэлдэ абаһ[...] уялгануудаа ордено за[...] амжалтатайгаар дүүр[...] дань найдажа боломоор[...]

КОЛЛЕКТИВЭЙ ХҮТЭЛБЭРИЛХЫ ХҮСЭН

Мянга холо гаран коммунистнууд энэ заводто хүдэлдэг юм. Заводой барилгын эхилһэнһээ хойшо коммунистнууд үйлэдбэриин шиидхэхы участогуудта ажаллажа, оролдосото ажалай үльгэр жэшээ харуулжа, хани нүхэдөө дахуулжа ябаа, мүнөөшье ябана.

Заводто түрэһэн шэнэ эдэбхи үүсхэлнүүдтэ, хүдэлөөнүүдтэ коммунистнууд эхи табиһан, партийна организаци дэмжэһэн байдаг.

Хэдэн жэшээ дахинаа һануулалтай.

Габшагай ажалай бригадануудай эхиндэ коммунис М. Кучумовай бригада байһан.

Олон станочнигуудай хүдэлөөе партиин гэшүүн Е. Г. Курочкин эхилһэн.

Локомотив хабсаралгын цехэй коммунист А. А. Уфимцевай хүтэлбэрилдэг бригадынхид юһэдэхи табан жэлэй даабари 4,5 жэлдэ дүүргэхэ гэһэн үүсхэл нүхэр С. И. Маковейн бригадатай хамта гаргаба.

Вагонокомплектовочно цехэй механическа участогай партийна бүлэг (партгруппоргнь О. Г. Синев) бии байһан арга нөөсэнүүдээ хүсэдөөр хэрэглэжэ алмалта арьбалалтын гурим наринаар сахижа, жэлдээ нэгэ хүдэлмэришэн дээрэ абажа тоолобол, 100 түхэриг алмаха гэһэн үүсхэл гаргаба. Заводой бусад бүхы цехүүдтэ энэнь дэмжэгдэһэн, 1971 оной дүн гаргахада, дизельнэ цехэйхид үүсхэл гаргагшадые илажа, хүдэлмэришэн бүхэндэ 130 түхэриг алмаһан.

Электромашинна цехтэ бүлэг вагонуудые түргэн заһабарилха нэмэлтэ даабари үгтэбэ. Бусад цехүүдһээ хүдэлмэришэдые абахадатнай болохо гэжэ заводой хүтэлбэрилэгшэд хэлэһэн байгаа. Теэд цехэй коммунистнууд сугларжа, һайса зүбшэһэнэйнгөө һүүлээр имагтал өөһэдынгөө хүсөөр энэ даабари дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн, дүүргэжэ шадаһаншье байна.

Иимэ жэшээнүүд олон.

Тиихэдээ юһэдэхи табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ коммунистнуудай үүргэ дээшэлүүлхэ, мүрысөө эмхидхэхэ талаар ленинскэ ёһо гурим сахиха, научно-техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ хэрэгтэ ажалшадые эдэбхитэйгээр хабсадуулха, шэнэ тэхникэ болон түрүү те[...] хёон хэрэглэхэ болзор[...] ажалшадые ажалда[...] ёһоор хандадаг байха[...] жүүлхэ, тэдэнэй эдэб[...] саашадань хүгжөөхэ [...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Юһэдэ[...] лэй түсэб 4,5 жэлдэ д[...] лөө завод дээрэ социали[...] үүсхэгшэдэй нэгэн, лок[...] саралгын цехэй бриг[...] Уфимцев.

П. БУРМАКИН[...]

та заводой партийна [...] гол анхаралаа хандуул[...]

ССР Союзай байг[...] 50 жэлэй ойдо бэлдэ[...] Улаан-Үдын Ленинэй [...] комотив-вагон заһаба[...] дой олон мянган хүдэл[...] олон үндэһэ яһатанһа[...] эбтэй эетэй интернаци[...] лектив хэһэн, бүтээһэ[...] дүн омогорхолтойгоор [...] даа байһан ехэ зорил[...] жалтатайгаар шиидх[...] байһанаа найдамтайга[...]

КПСС-эй Железнодор[...] комой нэгэдэхи [...]

...ОЙ ХОЁР ЖЭЛЭЙ ДОБТОЛГО

...УЛТАНАЙ ...АБААДАЛГАТАЙГААР

...юзэй байгуулагдаhаар 50 ...н хүндэлэлэй социалис мү...рон доторнай үдэр бүри ...байна. Закаменск хотын ...ги ба эмхи зургаануудай ...энэ мүрысөөндэ эдэбхи...олсожо, хүдэлмэридөө hайн ...туйлана. Городой пред...дай хүдэлмэришэд юhэдэ... жэлэй түрүүшын оной, ...жэлэй түрүүшын квартал ...шленна продукци үйлэдбэ...рние худалдаха түсэбөө ...ай бэелүүлээ. Городоо бол...хэлтэй болгохо талаар hүү...үүдтэ нилээд ехэ хүдэлмэ...hэн байна.

...дэн жэшээ дурдамаар. Най...бан жэлэй туршада манай ...болбосон түхэлтэй болгохо ...ахта дээрээ 206,5 мянган ...гаргашалагдаа hэн. Зэдын ...молибденэй комбинадай ...эрэр мүн барилгашадайнь ...соёлой ордон городой түбтэ ... Тэрээн соо харалгын ...уншалгын ехэ залтай биб...спортын зал, уран hайха...б кружогуудай хүдэлхэ хэ...hалганууд бии. Соё...ордон мүнөө үеын тү...үүдээр хангагдажа, уран ...ад зоной нюдэ баясуул...эглэгдэнхэй.

...айрануудые бариха талаар ...ажал хэгдээ. Гурба-дүрбэн ...й хэдэн гэр хирпиисээр ба... байна. Бултадаа ууралаар ...лагдадаг, хүйтэн, халуун ...м. Республикын Министр...Соведэй hомолhон мүнгэ зөө...квартиратай гэр баригдажа ...й гүйсэдкомой мэдэлдэ үг... гэр соо аймагай эмхи ...удай хүдэлмэрилэгшэд ...аг.

...енск хотодо уушханай үбшэ ...больницын шэнэ байшан ...жо, ашаглалгада ...гдаа. Хэдэн шэнэ ...хүүгэдэй эмхи зур...бодхоогдоо. Городой үйлсэ...ябаган харгынуудые ас...р хушаха, гудамжануудые ...гэрэлтүүлхэ, гэр байра... ниитын газарнуудые гоёон ...ээ талаар нилээд ехэ юумэн ...байна. Эдэ бүгэдые хэхэ ...городой предприятинуудай ...нүүд, горсоведэй депута...э ажаhуудаг хүн бүхэн ху...оруулалсаhан байха юм.

...ошэ 1971 оной зун рес...доторнай соёлой хоёр жэлэй ...соносхогдоо hэн. Тэрэнэй ...манай хотын промышленна ...ятинууд, hургуулинууд болон эмхи зургаануудта энэ асуудалаар тусхай хэмжээнүүд хараалагдажа, соёлой хоёр жэлэй добтолгын үедэ хэгдэхэ ажалынь тодорхойлогдоhон байгаа. Удаань тэдэ хэмжээ ябуулгануудынь согсологдожо, городой Соведэй ээлжээтэ сесси дээрэ баталагдаhан юм.

Соёлой добтолгын эхилhэнhээ хойшо хараалhан зорилгонуудаа дүүргэхын тула нилээд юумэн хэгдээ гэжэ тэмдэглэмээр. Юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй туршада городые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ 235 мянган түхэриг hомологдонхэй. Тэрэнэй ехэнхинь үнгэрhэн үе соо гаргашалагдаа.

1971 оной туршада город соо хэдэн воскресник үнгэргэгдөө hэн. Тэрээндэ хабаадалсаhан хэдэн мянгаад хүн хотын үйлсэ гудамжануудые сэбэрлэhэн, элдэб янзын модод таригдаhан байна. Зэдын вольфраммолибденэй комбинадай хүдэлмэришэдэй хүсөөр город шадархи үндэр хадануудай нэгэндэ ретранслятор тодхогдожо, хотын ажалшад сүлөөтэй сагаа сэнхир экрануудай дэргэдэ үнгэргэдэг болоо. Тиихэдэ «Коммунизмын зам» колхозой малшад ба механизаторнууд баhал телевизор харадаг болобо. Энэмнай тон ехэ удха шанартай ушар гээшэ.

Үнгэрөөшэ жэлдэ город соомнай 26500 дүрбэлжэн метр талмайтай үйлсэ асфальтаар хушагдажа, энэ хэрэгтэ 35940 түхэриг гаргашалагдаа hэн. Город соогуур гарадаг дошхон урасхалтай горхон дээгүүр ябаган хоёр хүүргэ баригдаа, тиихэдэ тиимэ нэгэ хүүргэ капитальнаар заhабарилагдаа. Автобус хүлеэхэ хэдэн газарта павильонууд баригдаhан, городой гол Ленинэй нэрэмжэтэ, бусад гудамжануудта люминесцентнэ лаампанууд носодог болоhон байна. Крупскаягай нэрэмжэтэ, Конституциин үйлсэнүүдтэхи тротуарнууд заhабарилагдаа. Тиихэдэ ниитын байшангуудай газаагуур, үйлсэнүүдтэ хэдэн мянгаад модод ба hөөгүүд таригдаа. Гэр байранууд болон ниитын эмхинүүдые шэмэглэн гоёохо талаар Зэдын комбинадай коллектив нёдондо ехэхэн ажал хэhэн байна.

Гэбэшье соёлой хоёр жэлэй добтолгын үедэ бүтээгдэхээр хараалагдаhан юумэн булта саг соогоо бэелүүлэгдэнэ гэхын аргагүй. Зарим предприяти, илангаяа мяханай комбинадай, hүнэй, пивын заводуудай, продснабай хүтэлбэрилэгшэд хараалагдаhан ажалаа гүйсэд хэнэгүй, предприятиингаа газаа, досоогуур ариг сэбэрые сахинагүй. Городой зарим үйлсэнүүд сэбэрлэгдэнэгүй. Тиимэhээ соёлой хоёр жэлэй добтолгын үедэ хараалагдаhан ажалай ямараар дүүргэгдэжэ байhан тухай асуудал городой Соведэй hаяхан болоhон сесси дээрэ зүбшэгдэжэ, hонирхолтой хөөрэлдөөн болоhон байна. Сессиин хүдэлмэридэ хабаадалсаhан депутадууд ба предприяти, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд Хэжэнгэ нютагай ажалшадай тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо талаар гаргаhан үүсхэлые нэгэн дуугаар hайшаажа, саашадаа хэхэ хүдэлмэриеэ тодорхойлоод, дэлгэрэнгы хэмжээнүүдые хараалhан тогтоол батална абаба.

Сесси дээрэ хараалагдаhанай ёhоор городтомнай хүүгэдэй нэгэ саад, 12 наймаалагшын хүдэлхэ эд бараанай, үшөө Крупскаягай нэрэмжэтэ үйлсэдэ эдеэ хоолой магазинууд, 100 хүнэй нэгэ доро эдеэлхэ аргатай столово баригдажа, энэ жэлдэ ашаглалгада оруулагдаха байна. Байгша ондо тамаралгын бассейнэй барилга эхилхэ. Городтомнай амаралтын ябала hайн сэсэрлиг бии юм. Тэрэниие шэмэглэн гоёожо, болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ. Крупскаягай, Гагаринай нэрэмжэтэ, Октябрьская, Рабочая үйлсэнүүд энэ зундаа асфальтаар хушагдажа, тэдэ үйлсэнүүдэй тротуарнууд шэнэлэгдэн заhабарилагдаха байна. Городой түбэй талмайе, мүн үйлсэнүүдые шэмэглэн гоёохо, ногоо, модонуудые тариха талаар ехэ ажал хэгдэжэ байна.

Городой ажалшадай эрилтэ үдэр бүри ургана. Тэдэниие худалдаа наймаанай, соёл гэгээрэлэй, мүн hуудал байдалайнь талаар хангаха асуудалнуудта үдэр бүриин анхарал табигдажа, баhал ехэ юумэн хэгдэхээр хараалагдана.

Соёлой хоёр жэлэй добтолгын түсэбые дүүргэхын тула городой Соведэй депутадууд hунгагшадтаяа уулзалгануудые үнгэргэжэ, хүн зониие энэ ажалда олоор хабаадуулна. Энэ шухала хүдэлмэридэ горсоведэй Коммунальна ажахын, байгаали хамгаалгын талаар саг үргэлжын комиссиин, эхэнэрнүүдэй соведэй, мүн ниитын бусад эмхинүүдэй гэшүүд хабаадалсажа, өөhэдынгөө хубитые оруулалсана.

ССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаhан социалис уялгануудаа гүйсэд бэелүүлжэ, энэ түүхэтэ hайндэрые ажалай шэнэ амжалтаар угтахын тула городой ажалшад шармайн оролдожо байна.

А. САДОВСКАЯ,
Закаменск хотын ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ.

«ХЯАГТЫН ХУУДАҺАН»

Хэблэлэй түүхэhээ

Буряад орондо түрүүшын барламал газетэ «Хяагтын хуудаhан» 1862 онhоо гаража эхилhэн түүхэтэй.

Хяагта хотодо яахадаа түрүүшын газетэ хэблэгдэхэ болоо hэн хаб? Зуун табин жэлэй туршада энэ город орос-хитадай худалдаа наймаанай нэгэ шухала газар байhан тула мүн лэ энэ хизаарайнгаа экономическа болон культурна ажаhуудалай түб байhаниинь ойлгосотой.

Росси гүрэндэ, бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ болож байгаа үйлэ хэрэгүүд хүн зониие hонирхуулдаг байhаниинь элитэ. Эдэ бүгэдые газетэнүүдhээл дуулаха байна ха юм. 1860 ондо Хяагтада хэды хэhэг газетэ, журнал захидаг байгааб гэбэл: «Амур» гэжэ газетэ 123, журналнууд—120 хэhэг, харин газетэ, журналнууд 10 хэhэг абадаг байгаа.

Мүн захилай газетэ, журналнуудhаа гадна, Хяагтада хоригдоhон литература нилээд олоороо ерэдэг байhан юм. Аяар Лондондо Герценэй гаргадаг «Колокол» болон бусад хэблэлнүүдээр hонирходог түрүү үзэл бодолтой хүнүүд олон байгаа. Сай шэрэhэн хамбыгаар дамжажа, эдэ хэблэлнүүд Хяагта хото ерэдэг, тэндэhээ Петербург хүрэтэр тарадаг, бэлэй. Хяагта хотын ноёной материалнууд соо хоригдоhон хэдэ хэдэн хэблэлнүүдэй нэрэ заагданхай дайралдадаг юм.

Юрыншье, эрдэм ухаанайшье hонинуудые дуулажа байха эрмэлзэлгэтэйгээр тэрэ үеын түрүү хүнүүд өөhэдын газетэтэй байха гэжэ оролдоhон байгаа. Шалгалтын главна управленитэй, Сибириин комитедтэй аяар хоёр жэлэй туршада бэшэг бэшэлсэhэнэй эсэстэ уезднэ училищиин багша П. С. Андруцкий гэгшын нэрэ дээрэ «Хяагтын хуудаhан» гэжэ үдэр бүриин газетэ хэблэхэ зүбшөөл абтаhан юм. Энэ газетэ шалгаха хэрэг Хяагта хотын ноёндо даалгагдаhан юм. Тиигэжэ энэ газетын түрүүшын номер 1862 оной майн 15-да гараа hэн. Газетын мэдээсэлнүүдhээ харахада, тэрэ уншагшадые hонирхуулдаг байлтай. Юуб гэхэдэ, Хитадай наймаанай түбүүдhээ ороhон мэдээсэлнүүдhээ гадна, хүршэ областьнуудhаа олон бэшэгүүд ородог байба. Нютагайнгаа байдал харуулhан заметкэнүүд соогоо купецүүдые болон бурхан шажанай түлөөлэгшэдэй худал хуурмаг ааша харуулагдадаг hэн. Түрүүшын энэ газетэ тиимэшье удаан байгаагүй, оройдоол 18 номер гараа. Мүнгэ зөөригүй дээрэhээ энэ газетэ сентябрь hарада хаагдаа бэлэй.

«Хяагтын хуудаhан» тон шухаг, олдохоёо болинхой. Энэ газетын хэдыхэн лэ номер хизаар ороноо шэнжэлхэ Хяагтын музейдэ хадагалаатай байдаг.

Энэ газетын жэшээ дээрэhээ харахада, революциин урда тээ газетэ бии болгохо гээшын али тухай бэрхэшээлтэй байhые ойлгомоор.

А. БЕЧ,
Буряадай АССР-эй гүрэнэй архивай хүдэлмэрилэгшэ.

СЭЛЭНГЫН АЙМАГТА

АШАГЛАЛГАДА ҮГТЭБЭ

Гусиноозерскын ГРЭС-эй кислородно цех hаяхан ашаглалгада үгтэбэ. Энэ хадаа промышленностьда шухала шэнэ барилга болоно. Юуб гэхэдэ, барилга дээрэ кислород ходо хэрэглэгдэнэ бшуу.

Газ суглуулдаг оньhон түхеэрэлгэ хүдэлжэ эхилбэ. Цех нэгэ часай туршада 40 кубометр кислород үгэхэ хүсэтэй. Хамаг түхеэрэлгыень hайнаар хүдэлгөөд байбал, сүүдхэдээ 140 баллон кислород абтаха болоно.

Хүдэлмэришэд В. Матвиевский, М. Покацкий, В. Опенкин гэгшэд шэнэ цехэй барилга дээрэ hайнаар хүдэлөө.

«АГУУ БААТАРШАЛГА»

Иимэ гаршагтай темээр Гусиноозерск городой библиотекэдэ hонирхолтой фестиваль үнгэргэгдөө. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайн тухай бэшэгдэhэн номууд болон бусадшье олон литература хүнүүдэй анхарал татаhан байна. Мүн номуудые зүбшэн хэлсэлгэ үнгэргэгдөө.

ХАБАРАЙ ЗАНШАЛТА ХАРАЛГА

Аймагай hургуулинуудай багшанарай дунда уран hайханай бүлгэмэй коллективүүдэй харалга үнгэргэгдөө. Энэ жэлдэ тэдэнэр тусгаар бүлэг боложо, аймагай харалгада хабаадалсаа. Яахадааб гэхэдэ, багшанарай уран hайханай бүлгэмдэ хабаадагшадай тоо нилээд олошорhон, коллектив бүхэн өөрын хоортой, хатар, дуунай ансамбльтай болонхой.

Гусиноозёрскын хоёрдохи hургуулиин «артистнар» бэлиг шадабаритай хатаршад, дуушад байhанаа харуулжа, суглараагшадые hонирхуулаа. Юрөөгэй, Ноёхоной, Сэлэн-Дүүмын hургуулинуудай багшанар муу бэшэ сэгнэлтэ абаа.

Л. СЛЮНКИНА.

СЭСЭГҮҮДЫЕ УРГУУЛДАГ АЖАХЫ

Улаан-Үдын горзеленстройн ажахы. Шэлээр хушаатай грядкануудай нэгэндэ рассада ногоорон харагдана, бусадтань улаан, ягаан, сагаан, сэнхир... сэсэгүүд наранай туяада үнгэ буляалдан харагдаха юм.

Хэдэхэн сагай үнгэрхэдэ үнгэ бүриин hайхан эдэ сэсэгүүд хото городоймнай талмайнуудые, скверүүдые шэмэглэн гоёохо. Тиигэжэ Байгал шадараймнай набша ногоото сэнгүү hайхан зунай үе хүрэжэ ерэхэ бшуу.

Сэсэгүүд... Дэлхэй дээрэ сэсэгүүдтэ дурагүй хүнүүд гэжэ байгаагүй ааб даа. Багахан үхибүүн эжытээ хүтэрэлдөөд ябатараа сэсэгүүдые харахадаа нааршаан хүхидэг. Хуби заяагаа холбоhон залуушуулай түрэ найр дээрэ үетэн нүхэдынь баглаа сэсэгүүдые барюулдаг. Неделидээ хоёр дахин—пятница ба субботын үдэрнүүдтэ hая гэрлэhэн залуушуулай айл бүлэ болоhон тухайгаа үнэмшэлгэ абахаяа гэрлэлгын ордондо ерэхэдэ горзеленстройдо ургуулагдаhан сэсэгүүд баярай hүлдэ болодог. Залуу эсэгэ хүбүүтэй гү, али басагатай болоод, хани нүхэрөө нарайлалгын гэрhээ гаргахадаа, баhал баглаа сэсэгүүдые баярай дээжэ болгон асардаг лэ.

Иигэжэ ажабайдалаймнай ямаршье ёhололые шэмэглэдэг сэсэгүүд хододоо хэрэгтэй.

Горзеленстройн хүдэлмэрилэгшэд—сэсэг таригшад, агрономууд, барилгашад болон мастернууд хүн зондо хэды ехэ баяр асарна гээшэб. Тэдэнэр үглөөнhөө үдэшэ болотор оранжерейнүүд соогуур ябажа, газарай хүрьhэ элдүүрилнэ. Сэсэгүүдэй хойнюhоо наринаар харууhална, уhална. Эндэ хэдэн жэлдэ таhалгаряагүй хүдэлжэ, байhан хүнүүд бии.

— Үшөө басаган ябахадаа эндэ хүдэлхэеэ ерээ hэм. Харин мүнөө хүгшэрөөшье hаа, хэжэ байhан ажалаа орхижо шаданагүйб. Сэсэгүүд гээшэмнай ехэл нугархай, уяхан ургамал юм даа. Тиимэhээ hайнаар харууhалха хэрэгтэй,—гээд сэсэг таригша Полина Борисовна Будникова хөөрэнэ.

— Фабрика болон заводуудай хашаа хорёо соогуур hуулгагдаhан модод болон сэсэгүүдые тоолоогүй hаа, городой ажаhуугша бүхэндэ зургаан дүрбэлжэн метр тарималнуудтай талмай хүртэхэ байна,—гэжэ тус ажахын ахамад инженер Анна Ивановна Морозова хөөрэнэ.

Нийслэл хотымнай үйлсэ, гудамжануудта жэл бүри модод болон сэсэгүүд олоор hуулгагдана. Нёдондо жэл горзеленстрой 560 мянган түхэригэй үйлэдбэриин түсэбтэй байhан. Энээнээ амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа бэлэй. Мүнөө жэлдэ 610 мянган түхэригэй ажал хэхэ түсэбтэй.

Горзеленстройн олохон хүдэлмэрилэгшэд эрхимээр ажаллаhанайнгаа түлөө Эхэ оронойнгоо дээдын шагнал хайра—орден, медальнуудта хүртэнхэй. Мүн тэдээндэ коммунис ажалай ударник гэhэн үндэр нэрэ зэргэ олгогдоно. Энэ коллектив республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугта ба мүнгэн шанда оло дахин хүртэhэн байна. Полина Борисовна Ажалай Улаан тугай, Галина Николаевна Баженова Хүндэлэлэй тэмдэг орденоор шагнагданхай. Сэсэг таригшад Валентина Климочкина, Любовь Гороховская, Николай Радикальцев болон бусад хододоо hайнаар хүдэлдэг.

Эндэ барилгашадай бригада бии. Тэрэниие коммунист Константин Васильевич Коркин ударидана. Константин Васильевич горзеленстройдо табадахи жэлээ хүдэлнэ. Тэрэ хоёр дахин удаагуур Улаан-Үдын городской Соведэй депутадаар hунгагдаhан.

Сергей Сапунов, аха дүүнэр Павел ба Александр Метелкинтэн тус бригадын гэшүүд юм. Зунай сагта тэдэнэр газонуудые заhабарилдаг, модоной мүшэрнүүдые тайрадаг байна.

Горзеленстройн коллектив сэсэгүүдые тарихаhаа гадна, уляангир, акаци болон бусад түрэлэй мододые hуулгадаг. Жэл ерэхэ бүри эдэ мододые Улаан-Үдэ хотодошье, мүн хүдөө нютагуудташье олоор худалдажа абадаг болонхой. Ажахын модо hуулгадаг ехэнхи питомнигынь Воровско голдо оршодог. Эндэ Сэлэнгын зүүн эрьедэ орходоо газарайнь хүрьhэншье hайн. Тиихэдэ участогынь уhанай үертэ абтаагүй. Зүгөөр тэндэ уhалууриин хэрэг муу. Энээниие hайжаруулхын тулада горзеленстрой 15 мянган түхэриг hомолоод байна.

Гэхэтэй хамта, сэсэгэй рассада таритдадаг оранжерейнүүд мүнөөнэй эрилтэ хүсэд хангажа үшөөл биранагүй. Гэбэшье горзеленстройн хүдэлмэрилэгшэд түрэл городоо үнгэтэ сэсэгүүдээр умбуулхын тула бүхы хүсэ шадалаа саашадаашье элсүүлхээр бэлэн.

Г. СУББОТИН,
манай штатнабэшэ корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Сэсэг ургуулагшад В. В. Климочкина П. Б. Будникова хоёр ажал дээрээ. 2. М. В. Власова горзеленстройн үнинэй хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

...ХИЛЫН саанаhаа

...-гэй ...ЗИДИУМЭЙ ...ҮҮЛГЭ

ТАСС

...скэ Союз ба Польшо...-гэй хэhэн договорнуу...ндестагай эсэслэн батал... түүхэтэ шиидхэбэри ...нэ Германиин Комму...партиин Президиумэй ...hан мэдүүлгэ дотор ...гдэнэ. Эдэ договор... ФРГ-гэй улад зондо, ...түбиин бүхы арадуудта ... шанартай.

...Р ба ПНР-тэй хэhэн до...уд экономикын, худал...маанай, эрдэм болон ..., соёл культурын hал...даар социалис гүрэ... ашаг үрэ ехэтэй ха...холбоо байгуулха арга ...ууудые ФРГ-дэ олгоно. ...ФРГ-гэй хоорондын ха...холбоон эб найрамдалай ...ада хүгжэхэ аргатай бо... Договорнуудые эсэслэн ...а Баруун Берлинэй ...ар дүрбэн гүрэнэй ..., ГДР ба ФРГ-гэй хоо..., ГДР ба Баруун Берли...дай хоорондын хэлсээ...хүсэндөө орохо зам нээ...

...РО

...ллургическа ...ан томо завод ...дана

ТАСС

...Урда Азидахи эгээн ...жарын (Бихар штат) ме...гическа заводой түрүү...доменно пеэшэнэй ба...дүүрэхэ дүтэлжэ байна. ... Союзай техническэ ...аар, хани барисаата ту...ар бүтээгдэжэ байhан ...ан томо заводой барил...ндиин 60 мянга гаран хү...шэд, технигүүд, инже... худэлнэ. Совет мэргэ...тэдээнтэй зэм зэмээ ...эн ажаллана.

БОНН

СССР ба ПНР-тэй баталагдаhан договорнуудые бундесрат hайшааба

ТАСС

Баруун Германиин парламентын газар нютагуудай палата — Бундесрат Советскэ Союзтай, Польшын Арадай Республикатай ФРГ-гэй хэhэн договорнуудые эсэслэн баталха тухай хуулиин проектнүүдые майн 19-дэ эсэслэн hайшааба.

ФРГ-гэй президент Г. Хейнеман СССР ба Польшотой ФРГ-гэй баталhан договорнууд тухай хуулинуудта майн 23-най үдэр гар табиха гээд эндэ тусхайлан соносхогдоо.

ВАШИНГТОН

Кемп Дэвидтэ уулзалга болобо

ТАСС

США-гай президент Р. Никсон Советскэ Союзай элшэн сайд Ф. Добрынинтай майн 18-да Кемп Дэвидтэ уулзаhан байна. Советскэ Союзда президентын ерэлгэдэ хабаатай асуудалнууд уулзалгын үедэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Президентын советник Г. Киссинджер уулзалгада хабаадаба.

ВАШИНГТОН

Пентагоной байшан соо бомбо тэhэрбэ

ТАСС

Майн 19-нэй үглөөгүүр эртэ танигдаагүй хүнүүд Пентагоной байшан соо бомбо тэhэлбэ. Тус байшанда ушаруулагдаhан гарза хохидол тухай ямаршье баримтануудые дурдахаяа Пентагоной түлөөлэгшэ арсаhан байна.

ПАРИЖ

Ж. МАРШЕН ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ТАСС

Арад түмэнэй гол эрилтэнүүдые хангаха, экономико ба политикада хабаатай демократическа ехэ реформонуудые хэхэ, бэеэ дааhан байдалай, эб найрамдалай ба үргэн харилсаа холбооной талаар гадаадын политика бэелүүлхэ зорилготой правительственна хамтын программа зохёохо гээшэ мүнөө үедэ Францин зүүнэй хараа бодолтой партинуудай шухалын шухала зорилго болоно. ФКП-гэй Генеральна секретариин орлогшо Жорж Марше ФКП-гэй ЦК-гай пленумэй hүүлээр зарлагдаhан пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, энээн тухай мэдүүлээ.

Правительственна хамтын программын үндэhөөр социалис партитай энэ дары хэлсээ баталхаар коммунистнууд бэлэн байна гэжэ Ж. Марше онсолон тэмдэглэбэ.

НЬЮ-ЙОРК

Дайсанда эсэргүү сохилтонууд хэгдэhээр

ТАСС

Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд Контумдахи сайгон сэрэгүүдые артиллереэр буудажа үргэлжэлhөөр. Патриодуудай танкова подразделенинүүд майн 19-дэ тус хотоhоо баруун-хойгуур дайсантай тулалдажа ороо гэжэ мэдээсэнэ.

Сүлөөлэлгын хүсэнүүд Биньдинь провинциин эрье шадарай Кюинен хотодо эшээлhэн дахуул сэрэгүүдтэ эсэргүү добтолгонуудые хээ. Хотын захада шанга байлдаанууд болобо. Кюиненэдэ байдаг сэрэгүүд хэсүү байдалтай болонхой гэжэ Сайгондо тоолоно. Энэнь хэмжээнэйнгээ талаар Урда Вьетнамай 4-дэхи хото болоно. Эндэ США-гай ба Сайгоной засагаархидай далайн сэрэгэй ба агаарай-сэрэгэй ехэ бааза бии юм. Тус хотын хамаададаг Биньдинь провинциин ехэнхи хубинь патриодуудаар сүлөөлэгдэнхэй.

Патриодуудай артиллери Анлок хотын гарнизониие буудажа байна.

ВАШИНГТОН

СОВЕТ-АМЕРИКАН ХУДАЛДАА НАЙМААН ТУШАА

ТАСС

Совет-американ худалдаа наймаанда хабаатай хөөрэлдөөнүүд боложе дүүрээ. Совет делегациие—гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев, США-гай делегациие—худалдаа наймаанай министр Питерсон толгойлhон байна.

Хөөрэлдөөнүүдэй дүүрэмсээр Н. С. Патоличев корреспондентнүүдтэ иигэжэ мэдүүлээ: «Эдэ хөөрэлдөөнүүд туhатай байгаа, али али талада ашагтай худалдаа наймаанай холбоо hайжаруулхын тула хэмжээ абахаар хоёр талын бэлэн байhые элирхэйлэн харуулба».

Эндэ хэгдэhэн хөөрэлдөөнүүд бүтэмжэтэй байба, хоёр ороной хоорондын экономическа харилсаа заhаруулха ба үргэдхэхэ саашанхи арга боломжонуудые нилээд бэхижүүлээ гэжэ США-гай худалдаа наймаанай министр Питерсон тэмдэглэбэ.

ГАВАНА

КУБЫН ТАРЯАШАДАЙ ҺАЙНДЭР

ТАСС

Национальна hайндэрөө — Таряашадай үдэрые Кубын ажалшад үргэнөөр тэмдэглэбэ. Кооперативуудта, таряашадай hуурин тосхонуудта олоной хабаадалгатай митингнүүд болоhон, Кубын хүдөө нютагуудтахи үндэhэн хубилалтанууд тухай оронойнгоо экономико хүгжөөлгэдэ хүдөөгэй ажалшад эдэбхитэйгээр хабаадажа байhан тухай хөөрэhэн выставкэнүүд эмхидхэгдээ.

Олон мянган хүнэй хабаадалгатай митинг Пинар-дель-Рио хотодо боложе, Кубын Компартиин ЦК-гай гэшүүн, ажалай министр Хорхе Рискет суглараагшадай үмэнэ үгэ хэлэбэ. Таряан ажал эрхилдэг жэжэ ажахынуудай национальна нэгэдэлэй нёдондоной декабрьда болоhон IV конгрессэй шиидхэбэринүүдые Кубын таряашад амжалтатайгаар дүүргээ гэжэ тэмдэглэбэ.

ХҮРШЭ ОБЛАСТИИН ҺОНИНУУД

ШАГНАЛ

Петровско-Забайкальска металлургическа заводой коллектив Москваhаа телеграмма абаба. Бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй байгша оной нэгэдэхи кварталай дүнгүүдээр тус заводой коллектив нэгэдэхи hуури эзэлжэ, министерствынгээ, профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын улаан түг мүнгэн шантайгаар абаа гээд энэ мэдээсэл дотор хэлэгдэнхэй.

Тус заводой хүдэлмэрилэгшэд оролдосотой ажалаараа иимэ ехэ шанда хүртэhэн байна. Энэ жэлэй дүрбэ hарын туршада заводой хүдэлмэришэд түсэбhөө гадуур 3.500 тонно металл үгэбэ. Энээнэй урда тээ абаhан уялгануудаа дахин хаража үзөөд, СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн hайндэртэ эдэнэр үшөө зургаа мянган тонно булад үгэхэ уялга абаба.

ШЭНЭ ТОСХОН БОДОЖО БАЙНА

Барилга-хабсаралгын «Читамелиоводстрой» трестын Кручининска оньhожоруулагдамал нүүдэл колоннодо нёдондо шэнэ завод бариха даалгабари үгтэhэн юм. Энэ завод хадаа Шэтын областиин ажахынуудай газар уhалха, намаг болдоггой газар хатааха бааза болохо хараатай.

Иигэжэ Кручина гэжэ түмэр харгын станци шадар, Эндидэй голой зүүн эрьедэ гурбан дабхар захиргаанай томо байшан баригдаба. Заводой байшангай торхо, гараж, цементын склад, 700 дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байрын найман байшан — эдэ бултадаа шэнэ газарта бодобо.

Энэ жэлэй ноябриин 7 болотор заводой байшангай барилга-хабсаралгын хүдэлмэри дүүргэжэ, техникэ, түхеэрэлгэнүүдыень hуулгажа эхилхэ, тиигэжэ 1973 оной эсэстэ тус заводые ашаглалгада үгэхэ гэhэн уялга тус колоннын коллектив абаhан байна. Энэ завод 20 мянган кубометр түмэр бетон зүйлнүүдые, 10 мянган кубометр товарна бетон гаргаха шадалтай байха юм.

Эндэнь hуралсалай комбинат баригдаха. Мелиоратор-мэргэжэлтэд эндэ бэлдэгдэхэ. Мүн дунда hургуулич, худалдаа наймаанай, үхибүүдэй комбинадуудай байшангууд, бүхы хэрэгсэлээр хангагдаhан хоёр, гурбан дабхар байрын гэрнүүд, стадион, амаралтын сэсэрлиг баригдаха хараатай.

Шэнэ тосхондо таба мянгаад хүн ажаhууха юм.

НЭГЭДЭХИ ҺУУРИ

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй нэгэдэхи кварталай дүнгүүдээр «Читамелиоводстрой» трестын коллектив нэгэдэхи hуури эзэлбэ.

Энээнэйнь түлөө тус трестын коллективтэ СССР-эй мелиорациин ба уhанай ажахын министерствын ба профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулагдаба

ШЭЖЭМ УТАҺАНАЙ ЗАМ ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Юhэдэхи табан жэлэй эсэс болотор 500 километр утатай Забайкальска түмэр зам электрын хүсэндэ оруулагдаха юм. Шэжэм утаhа татаха хүдэлмэри эдэ үдэрнүүдтэ улам түргэнөөр ябуулагдажа байна.

Энэ түмэр харгын түрүүшын станци болохо Петровско завод хүрэтэр электровозууд ерэнхэй. Эндэ ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ үргэлжэлhөөр. Хүндэ ашаанай поезднууд хойноhоо эндэ срэжэл ерэжэл байна.

Хабсаргагшад-монтёрнууд мүнөө хэмгүй ехэ ажалтай болоод байна. Шэжэм утаhа татаха монтёрнуудай түрүүшын бригада эндэ ажаллана. Бүхы түхеэрэлгэ зэбсэгээ эрхим hайнаар абажа ябанад.

ШЭНЭ СТАДИОН БАРИГДАХА

Сретенск городой Соведэй гүйсэдхэхэ комитет шэнэ стадион бариха гэhэн шиидхэбэри гаргаба. Предприятинууд, организацинуудай, олониитын хүсөөр энэ стадион баригдаха болонги.

Барилгын хүдэлмэри мүнөө эхилэнхэй. Барилга-заhабарилгын участогай, лесхозой, промкомбинадай хүдэлмэришэд хоорондоо хэхэ ажалаа хубаагаад, хүдэлжэ байна.

Зарим организацинууд волейболой, баскетболой талмайнуудые түхеэрнэ, урилдаанай харгы гаргана, электрын гэрэл оруулха, радио табиха мэтын хүдэлмэри хэжэ орохой.

Июнь hарида районой спортсменүүд шэнэ стадион дээрэ найрлаха түсэбтэй.

БУХЭСОЮЗНА ШАН

СССР-эй хүдөө ажахын министерствын коллеги, хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай профсоюзай ЦК-гай Президиум 1971 ондо Союзна, автономито республиканууд, хизаарнууд, областьнуудай, районуудай хоорондо дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзэhэн байна. Мүрысөөндэ илгиэдай дунда манай областиин Кыринскэ район оролсоно. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг 10 мянган түхэриг мүнгэн шантайгаар энэ райондо барюулагдаа.

«Забайкальский рабочий» газетэhээ абтаба.

«ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН ДАЙН» ГЭЖЭ ОРДЕНОЙ 30 ЖЭЛ

1942 оной майн 20-ной Указаар «Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын Дайн» гэжэ орден тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумээр бии болгогдоһон юм. Тэрэ сагһаа хойшо тэбхэр гушан жэл гүйсэбэ.

Энэ орденоор Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнуудтэ баатаршалга харуулһан миллионһоо үлүү совет хүнүүд шагнагданхай. Тэрэ тоодо Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой, МВД-гэй сэрэгшэд, партизанууд, колхоз, совхоз, предприятинуудай хүдэлмэришэд, аха дүү оронуудай, мүн фашизмда эсэргүү дайнда хабаадаһан союзна оронуудай армиин сэрэгшэд, хариин оронуудай эрхэтэд «Эсэгэ Ороноо Хамгаалтын Дайнай» нэгэдэхи, хоёрдохи шатын орденуудаар шагнагдаһан байна.

Фронт дээрэ шэн габьяатайгаар дайлалдаһан сэрэгшэд болон партизануудһаа гадна, сэрэгэй частьнууд, корабльнууд, сэрэгэй-һуралсалай зургаанууд, оборонын промышленностиин заводууд, Смоленск, Новороссийск городууд, «Комсомольская правда», «Молодежь Украины», «Звезда» газетэнүүд, Николаевска областиин Первомайска, Минскэ областиин Любанска районуудай комсомолой эмхинүүд болон бусад коллективүүд энэ орденоор шагнагдаһан байна.

Үнгэрһэн дайнай үедэ гүрэн түрын энэ хайрада хүртэһэн хүнүүд мүнөө «Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын Дайн» гэһэн ордениие энгэр дээрээ омог баяртайгаар зүүжэ ябадаг.

ШАНГУУД БАРЮУЛАГДАБА

Октябрьска районой 35-дахи һургуулиин актова зал соо хүн зон олоороо сугларба. Улаан шлемүүдые үмдэһэн һурагшад пионерэй Бүхэсоюзна жагсаалда жэрылдэн зогсобод. Һургуулиин ахалагша пионервожата Наташа Медведева жагсаалай баяр ёһололые нээгээд, ветерануудай соведэй, нарин сэмбын фабрикын комсомолой организациин болон «Вторчермедэй» түлөөлэгшэд айлшаар ерэнхэй гэжэ соносхобо.

Ветерануудай соведэй гэшүүн П. В. Агильдин алдарта һайндэрөөрнь пионернүүдые халуунаар амаршалаад, ВЛКСМ-эй ЦК-гай болон пионернүүдэй Бүхэсоюзна Соведэй Хүндэлэлэй торгон лентые тус һургуулиин Орешковэй нэрэмжэтэ пионерэй дружинада барюулаа. Михалёвой нэрэмжэтэ 7-дохи «В» классай пионерэй отрядта мүн лэ иимэ лентэ барюулагдаһан байна. Тиихэдэ Борсоевой нэрэмжэтэ 6-дахи «Б» классай отряд, Гайдарай нэрэмжэтэ 4-дэхи «А» классай отряд ВЛКСМ-эй горкомой болон пионернүүдэй городской Соведэй Хүндэлэлэй лентэдэ хүртоо.

Эдир һурагшадые хүмүүжүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнгаа түлөө 35-дахи һургуулиин багша Э. Я. Кавтун, тус һургуулиин пионерэй эмхиие шефтээ абаһан сэрэгэй алба хаагша В. И. Сэрр, пионернүүд Осадчий Лёня, Бадмаев Володя гэгшэд ВЛКСМ-эй Октябрьска районой Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа.

Нарин сэмбын фабрикын комсомолой организациин секретарь Катя Лавренович фабрикынгаа дирекциин болон комсомолой организациин Хүндэлэлэй грамота һургуулиин пионерэй эмхидэ барюулаа. «Вторчермедэй» түлөөлэгшэ А. С. Иванова алдарта 50 жэлэй ойн һайндэртэйнь дашарамдуулан, пионернүүдые халуунаар амаршалаад, түмэрэй хаядаһа суглуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө тэдэнэртэ һайниие хүргөө.

Д. КОЛМАКОВ.

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ХОЛБООНДО

Һаяхан Буряадай Уран зохёолшодой холбоондо залуу прозаик Доржо Эрдынеевэй бэшэһэн «Энхэ-Тала» гэһэн шэнэ роман зүбшэн хэлсэлгэ болобо.

Түрүүшын колхозуудые байгуулһан сагһаа эхилээд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилһэн жэл хүрэтэр Буряад орондо болоһон үйлэ ушарнууд, юрын хүнүүдэй хуби заяанууд энэ зохёол соо харуулагдана.

Шэнэ роман тухай элидхэл хэһэн, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат В. Б. Махатов зохёолой һайн талые, дутуу дундануудые элирүүлэн, дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

Уран зохёолшод Ц. Дамдинжапов, Н. Дамдинов, Ц. Жимбиев, Ц. Галанов болон бусад зохёол тухай өөһэдынгөө һанамжануудые хэлэһэн, зохёолой дутуу дундануудые автортa заажа үгэһэн байна.

Буряадаймнай мэдээжэ уран зохёолшо Чимит Цыдендамбаев шүлэгүүдэй шэнэ ном һаяхан бэшэжэ дүүргэбэ.

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада бэшэгдэһэн табяад шүлэг, нэгэ поэмэ энэ ном соо ороно.

Шүлэгүүдэй энэ номой зүбшэн хэлсэлгэ Уран зохёолшодой холбоондо һаяхан болобо.

«Утын намарай сэсэгүүд» гэжэ нэрэтэй шэнэ ном соо ороһон зохёолнууд тухай поэдүүд Н. Дамдинов, А. Бадаев, Ц. Дондогой болон бусад һанамжануудаа хэлээ.

Игэжэ Чимит Цыдендамбаевай бэшэһэн шэнэ ном Буряадай номой хэблэлдэ дурадхагдаба.

Манай корр.

«Турист» гостиница МҮНДЭЛХЭНЬ

Улаан-Үдэ, Советскэ гудамжа, «Турист». Иимэ гаршагтай адресаар холын аяншалагшад, айлшад манай республикын ниислэл хото ерэдэг болохо. Мүнөө энэ гостиницын барилга түлэг дундаа орожо, үдэр хоногой үнгэрхэ тума өөдөө үндынэ.

«Турист» гостиница барилгахабсаралгын нэгэдэхи управлениин нүхэр Леоновой ударидадаг бригадын хүдэлмэришэдэй хүсөөр баригдажа байна. Гостиницын табан дабхар байшан республикымнай ниислэлэй эгээл гоё һайхан байрануудай нэгэн болохо юм.

— Жэлэй эхинһээ хойшо энэ барилга дээрэ ажаллажа ябаһан манай бригадын гэшүүд һара, квартал бүриингөө даабари үлүүлнэ, — гэжэ бригадир Н. В. Леонов хөөрэнэ. — Хойто жэлэй зун — республикын 50 жэлэй ойн баярай үдэр болотор энэ байшан ашаглалгада үгтэжэ, айлшаар ерэгшэдые баясуулха зэргэтэй...

Байгша оной сентябрь һара болотор гостиницын бүхы торхонуудые бодхоожо дүүргээд, дотор талынь хүдэлмэриие штукатуршигууд, будагшадта тушааха гэһэн зорилготойгоор тус бригада ажаллана. Дулаан үдэрнүүдэй эхилэмсээр бригадын ажал хоёр халаанда эмхидхэгдэнхэй. Бригадын түрүүшүүл Потась, Новиков, Родионов, Гончаренко, Калимулина гэгшэд барилгада ерэһэн залуушуулые бэе бэедээ хубаажа абаад, хоёр халаанда хүдэлмэреэ ульгам бэрхээр эмхидхэжэ, абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын хойноһоо шармайн оролдоно.

— Дээрэ дурсагдаһан барилгашад бригадымнай гол хүдэлмэришэд юм. Бултадаа 5—6 жэлэй туршада барилга дээрэ хүдэлжэ, ажалай баян дүршэлтэй болоһон мэргэжэлтэд байха. Тиихэдэ Рафилия Калимулина барилга дээрэ хүдэлжэ эхилһээр хорёод жэл боложо ябана. Энэ үе соогоо хэды олон байшан гэрнүүдые шэнээр барилсажа, Улаан-Үдэ хотынгоо ажалшадые баясуулаа, омогорхуулаа гээшэб?! Тооложо үзөө һаа, олохон гэр байранууд манай Рафилиин хүлһэ һайсал гоожуулһан байха,— гэжэ Прокопий Варфоломеевич омогорхоно.

Гостиницын ашаглалгада үгтэхэдэ 265 хүнэй һууритай мантан томо байшан холоһоо ербын харагдадаг болохонь. Тиихэдэ гостиницада бууһан айлшад хоёр, гурбаадаараа нэгэ таһалгада байха юм. Тээ саада тээнь айлшадай эдеэ хоол бариха ресторанай хоёр дабхар байшангай һуури табигданхай.

Комсомол хүбүүн Пётр Потась ямаршье барилга хэлсэхэдээ, даабаряа өөгүй һайнаар дүүргэжэ, барилгашадай дундаһаа шалгардаг болоһоор үнинэй.

Ажалайнгаа амжалтые улам саашань арьбадхахые ходо оролдодог энэ бригадада коммунис ажалай нэрэ зэргэ табан жэлэй саада тээ олгогдоһон юм. Эдэнэр энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдээ хүрэмөөр ажаллажа, управлениин барилгашадай дунда түрүү һуури эзэлхэ ёһоороо эзэлжэ ябана.

— Манай бригадын гэшүүд бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоходоо юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй даабариие декабриин 15-да дүүргэжэ, жэлэй туршада таба мяган түхэригэй алмалта хэхэ уялга абаһан. Ехэ мүрысөөндэ оролсоходоо управлени соо түрүү һууринуудай нэгые эзэлжэ ябадаг Н. Т. Степановай комплексно бригадые социалис мүрысөөндэ уриһан байгаабди, — гэжэ нүхэр Леонов хөөрэнэ.

Дүрбэ һарын дүнгөөр Леоновой бригадын барилгашад управлени соогоо дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ шадаа.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү барилгашан Пётр Потась ажалдаа.

М. СУТУРИНАЙ фото.

«ХУРАМХААНАЙ ГАЛНУУДАЙ» ШАН

Шэнэ жэлэй эхинһээ хойшо «Хурамхаанай галнууд газетын хуудаһануудта «Экономическа клуб» гэһэн тусхай гаршаг доро аймагай колхоз, совхозуудай экономистнуудай статья, корреспонденцинүүд толилогдодог болоһон юм. Энээнтэй дашарамдуулан аймагай газетын редакци тусхай дамжуулгын шан тогтооһон.

Мүрысөөнэй дүн квартал бүри гаргагдажа, эрхимлэгшэдтэ дамжуулгын шан барюулагдаха болоһон байгаа. Байгша оной нэгэдэхи кварталай дүн һаяхан гаргагдаба. Эндэ Дэрээнэй совхозой экономистнууд эрхимлэжэ, аймагайнгаа газетын түрүүшын шанда хүртэбэ.

ТУРШАЛГЫН «КВН»

Оперо, баледэй театр соо ниислэл хотымнай дээдэ һургуулинуудай шогтой хүхюун, һүбэлгэн ухаатай студентнэр сугларжа, мүрысөө үнгэргэһэн байна.

Жээрэбэй ёһоор, технологическа институдай студентнэр хүдөө ажахынхидтай уулзаа. Команда бүхэн 30 минутын турша соо үргэлжэлхэ программатай байба.

Технологическа институдай «Студент ба хабар» гэжэ алдартай команда мүрысоондэ нүгөөдэһөө шалгаржа, театрай зал соо сугларагшадай нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа.

Буряадай дээдэ һургуулинуудай студентнэрэй дунда үнгэрһэн «КВН-72» гэһэн мүрысөөнэй туршалга яһала һонирхолтойгоор үнгэрөө. Бодото мүрысөөн байгша оной намар, һуралсалай жэлэй эхилһэн хойно болохо юм.

Түрүүшынхеэ сугларжа мүрысэһэн шогтой хүхюун, һүбэлгэн ухаатай студентнэр сугларагшадай магтаал, һайшаалда хүртөөд, урмашан тараһан байна.

Манай корр.

ЭРХИМЛЭГШЭДТЭ—ШАН

Байгша оной нэгэдэхи кварталда электрын элшэ хүсэ арьбалха талаар республикын предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргагдаба. «Теплоприбор» заводой коллектив мүрысөөндэ эрхимлэжэ, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэбэ. Мүн заводой главна инженер Ю. В. Музыка, главна энергетик И. Ф. Толстихин гэгшэд тус тустаа 40 түхэригөөр шагнагдаһан байна. Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой коллектив хоёрдохи мүнгэн шанда хүртэжэ, главна инженер В. Н. Курбатов, главна энергетик В.В. Хамышкеев гэгшэд 30—30 түхэригэй мүнгэн шанда хүртэбэ.

Үнгэрһэн үе соо Гусиноозерскын шахтоуправлени, «Буржелезобетон» нэгэдэлэй дүрбэдэхи филиалай коллективүүд электрын элшэ хүсэ гамнаха талаар горитой алмалта түйлаа гэжэ тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

ПРИБАЛТИКА, ДОНОЙ РИНГНҮҮД ДЭЭРЭ

Латвийска ССР-эй ниислэл — Рига, мүн Ростов-на-Дону хотонуудай рингнүүд дээрэ боксоор Советскэ Союзай түрүү һуури эзэлхын түлөө хоер зоно боложо хубаараад, мүрысөөнүүд эхилбэ. Һонирхолтой, шанга тулалдаатай энэ наадануудта манай буряадай эрхим гэгдэһэн боксёрнууд хабаадалсана.

Ростов хотын ринг дээрэ манай республикын түлөөлэгшэд — уласхооронд ын классай спортын мастер, 1971 ондо СССР-эй чемпион болоһон Валерий Стрельников, студентнүүдэй дунда Россин түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөндэ хабаадалсахадаа бронзо медальда хүртэһэн, мастерта кандидат Виктор Кауров, Россин Федерациин чемпион Зүүн-Сибириин технологическа институдай багша, СССР-эй спортын мастер Павел Федотов гэгшэд гаража, оронойнгоо эрхим боксернудтай тулалдажа эхилбэ.

Манай нютагай нүгөөдэ боксер, СССР-эй спортын мастер Владимир Султумов Рига хотын ринг дээрэ мүн лэ шанга тулалдаатай нааданда хабаадалсана.

Буряадай боксернуудай тренер А. А. Атарханов «Буряад үнэн» газетын гүйлтаар Ростов-на-Дону хотоһоо эльгээһэн телеграмма соогоо игэжэ мэдээсэнэ: «Шанга тулалдаануудта оронеймнай «арһан бээлэйн» еһотой эзэд болоһон боксернууд олон. Манай хүбүүд ... мүрысөөндэ ... бэлэдхэлтэй ... хэй. Боксдо дур... нютагайнгаа ... шадта халуун ... нэй баярые ... хыемнай зүб... гыт!»

Эрхимлэгшэд... Советскэ Союзай ... рүү һуури эзэл... түлөө өөр хоо... доо наадаха юм. ... дэ эрхим... СССР-эй чемп... нууд болоһон б... сернуудһаа Мюн... дэ үнгэргэг... олимпиин наад... хабаадалсаха ССС... эй боксернууд... суглуулагдамал ... манда бүриду... дэхэ.

В. АНДРЕЕВ.

Түрүүшын турай дүн

СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уран һайханай наада харалгын 1-дэхи тур Загарайн аймагта үнгэрбэ. Коллектив бүхэнэй энэ жэл бэлдэһэн наадан урда жэлнүүдэйхиһээ онсо илгаатай байгаа. Юуб гэхэдэ нэгэдэхеэр, темээрээ тэрэ гүнзэгы удхатай, харюусалга ехэтэйгээршье бэлдэгдэһэн байгаа. Хоёрдохоёр, аймагаймнай ажалшад хүгшэн, залуугүй нааданда хабаадалсаа. Тиимэһээ байгша ондо эмхидхэгдэһэн уран һайханай коллективүүд бэлигтэй хүнүүдээр олон байгаа.

Майн 14-нэй үдэр Загарай тосхондо түгэсхэлэй концерт болоо һэн. Тэрэнэй дүнгөөр, аймагай түб Соёлой байшангай уран һайханай коллектив 1-дэхи шатын диплом болон Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа. Тиихэдэ автомобиль заһабарилдаг Элхиин заводой уран һайханай коллектив 2-дохи, Онохойн модоной комбинадай коллектив 3-дахи шатын дипломуудта хүртөө.

Эхэ оронойнгоо болон түрэл республикынгаа 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уран һайханай наада харалгада аймагаймнай олонхи предприяти, эмхи зургаан, колхоз, совхозуудай коллективүүд эдэбхитэй хабаадаа. Тэдэнэй дундаһаа шалгарһан дуушад, хатаршад, уран гоёор уншагшадта шангууд барюулагдаһан байна.

Уран һайханай коллективүүдэй урда үшөө хоёр тур үлөө. Тэндэ одоол онсо бэлигтэн шалгарха юм бэзэ.

Н. УГРЮМОВ.

ХҮНДЭТЭ БАГШЫН ОЙ

РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй һургуулинуудай габьяата багша Иннокентий Григорьевич Дадуевай 80 наһа гүйсэһыень тэмдэглэһэн баяр ёһололой үдэшэ Хорин дунда һургуулида болобо.

Бүхы наһанайнгаа ехэнхи хубиие И. Г. Дадуев арадай гэгээрэлэй хэрэгтэ зорюулаа. Урагжа ябаа залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тэрэнэй оруулһан хубита гүрэн түрынгөө зүгһөө үндэрөөр сэгнэгдэһэн. Арадай гэгээрэлэй отличник И. Г. Дадуевай энгэрые Ажалай Улаан Тугай хоёр, Хүндэлэлэй Тэмдэг орденууд, олон тоото медальнууд шэмэглэдэг.

Хүндэтэ багшаяа амаршалхаяа Хори нютагай олониитэ, багшын шабинар олоороо эндэ суглараа. Багшынгаа ойе тэмдэглэхэеэ Хори тосхон ерэжэ шадахагүй байһан шабинарынь багшадаа амаршалгын телеграммануудые эльгээгээ.

Иннокентий Григорьевичой 80 наһанай ойдо зорюулагдаһан үдэшые экономическа эрдэмэй кандидат Ф. И. Шулунов нээгээ. Багшынгаа һайндэрые тэмдэглэхээ урданайнь шабинар: физико-математикын эрдэмэй кандидат Б. С. Содномов, мүн лэ энэ эрдэмэй доктор Ц. Ц. Цыдыпов, партиин обкомой хүдэлмэрилэгшэ О. И. Багаева, Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша А. А. Аюржанаев, республикын Гэгээрэлэй министрэй орлогшо П. М. Борголов болон бусад ерэһэн. Эндэ үгэ хэлэгшэд Иннокентий Григорьевичые алдарта ойгоорнь амаршалба.

И. Г. Дадуев хүүгэдые һургаха, хүмүүжүүлхэһээ гадна, хужарлан харамаар уран зурагуудые зурадаг байһан. Хориин дунда һургуулиин багшанар болон һурагшадай хүсөөр И. Г. Дадуевай зурагуудай выставкэ эмхидхэгдээ. Мүн «Манай һургуули дүүргэгшэд» гэһэн стенд олондо харуулагдаа, юбилярай ажал ябуулга болон ажабайдалда зорюулагдаһан ханын тусхай газетэ гаргагдаһан байха юм.

Б. ЛАЙДАПОВ.

СОЁЛОЙ БАЙШАН НЭЭГДЭБЭ

Захааминай аймагай Хуртага нютагта 300 һууритай соёлой шэнэ байшан баригдажа, ашаглалгада һая тушаагдаба.

Бетон болон шлагаар баригдаһан соёлой иимэ ехэ ордон Захааминай аймагта үгы байһан юм. Харин Хуртага нютагта ... һуугшад, соёлшод бусадһаа ... рүүлэн һайхан байшан ... золтой байба.

С. БУДАЕВА.

Хабарай аялга.

Д. НИМАЕВАЙ фотоэтюд.

ШЭНЭ ЗАВОД

Улаан-Үдэ хотодо баригдажа эхилһэн уран һайханай хэрэгсэлнүүд болон гар бэлэгүүдые бүтээхэ фабрикын барилга дүүрэжэ, гүрэнэй комиссяар тушаан абтаба.

Ашаглалгада үгтэһэн тус фабрикын саашадаа «Уран һайханай хэрэгсэлнүүд болон гар бэлэгүүдые бүтээхэ Улаан-Үдын туршалгын завод» гэжэ нэрлэгдэхэ, Буряадай АССР-эй нютагай промышленностиин министерствын мэдэлдэ үгтэхэ гэжэ Республикын Министрнүүдэй Соведэй абаһан тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

Улаан-Үдэ хотодо бии болоһон энэ завод орёо нарин хэрэгсэлнүүдые бүтээжэ, арад зондоо наймаалха зэргэтэй. Тус завод байгша оной хоёрдохи кварталһаа түсэб даабаряа дүүргэжэ эхилбэ.

ҺАЙН ЭХИН

Баунтын аймагай уран һайханай наада харалгые «Северный» посёлогой геологууд эхилбэ. Олон хүнһөө бүридэһэн энэ коллективэй наадые жюри гэшүүд һонирхон хараба.

Концертынь бүхы программа СССР-эй болон түрэл Буряад оронойнгоо түүхэтэй нягта холбоотой байхаһаа гадна, номер бүхэниинь һайнаар бэлдэгдэһэн, шадабаритайгаар гүйсэдхэгдэһэн байна.

Хоороор зэдэлһэн дуунууд, хатарай, дуунай ансамбльнууд үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө.

Нүхэр Небритовэй хүтэлбэри доро уран һайханай наада бэлдэһэн «Северный» посёлогой геологуудай коллектив һайн эхи табиба.

В. ГАЛЕЕВ.

ЗУНАЙНГАА АГНУУРИДА БЭЛДЭН...

НИЖНЕ-АНГАРСК (Телефо... абтаба). Алексей Федосович ... чинский аймагай загаһа ... рилогшодой дунда үндэр ... тэ ажалаараа суурхаһаар ... юм. Тэрэ загаһашадай бри... ударидаһаар 30-аад жэл ... ябана. Үнгэрһэн энэ үе ... хэр Кучинский хэды ехэ за... барижа, республикынгаа ... шадта эльгээгээ гээшэб?

Байгша оной дүрбэ һарын ... шада Алексей Федосовичой ... гада загаһа олзоборилходоо ... садай дундаһаа түрүү һуури ... жэ, аймаг соогоо эрхимлэбэ. ... нэр дүрбэ һарынгаа түсэбые ... зорһоонь урид дүүргэхэдээ, ... центнер загаһа бариһан байна.

Һаянай эдэнэр мүльһэн ... загаһа агнадаг зэр зэмсэгээ ... шаажа, зунай агнуурида бэлд... эхилбэ.

Г. ДАНИЛКИН.

ЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА

13.00 — Дамжуулгын программа. 13.05—Һүүлэй һонин. 13.10—«Будильник». 13.40—«Хүгжэмэй киоск». 14.10—Үнгэтэ телевидени. «Кино-аяншалгын клуб».

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

15.20—«Виноватых не судят»—киноочерк.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

15.20—«Дорогие мои мальчишки» — телевизионно зүжэг. 16.45—Документальна фильм. 17.50 — Үнгэтэ телевидени. Концерт. 19.00 — «Время» — информационно программа.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

19.30—«Кино өөр тухайгаа хөөрэнэ» гэһэн документальна фильм.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

21.00 — Эфиртэ — «Молодость». М. Попович, Т. Кожевниковатай хэһэн пресс-конференци. 22.05—Үнгэтэ телевидени. Концерт. 22.40—«Первая перчатка» — уран һайханай фильм. 24.00—«Время» информационно программа.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Н 03531. Заказ № 1264